

Kurier ZOO

2022 R.

3. Tydzień Misji Ogrodów Zoologicznych i Akwariów pod patronatem WAZA i EAZA

prof. Walli
gibbon czapnik, Chorzów

prof. Tommy
taraj, Toruń

prof. Diego
tygrys syberyjski, Opole

prof. Marcel
szarytka morska, Charlotta

prof. Taro
gazela mohr, Zamość

prof. Keenam
tapir malajski, Płock

prof. Bluey i prof. Forest
pingwiny przylądkowe, Wrocław

prof. Mózg
koralowiec madreporowy, Gdynia

prof. Aleksander
słoń indyjski, Łódź

prof. Carlos
kondor wielki, Kraków

prof. Pan Bielik
bielik zwyczajny, Lubin

prof. Wiechu
żyrafa ugandyjska, Gdańsk

prof. Oma
lemur katta, Bydgoszcz

prof. Pabu
pandka ruda, Warszawa

ZOO edukuje i zwierzęta ratuje

14 polskich ogrodów zoologicznych, 14 zwierzęcych ZOOedukatorów, 1 wspólna misja: OCHRONA GINĄCYCH GATUNKÓW. Ambasadorami tegorocznej edycji Tygodnia Misji ZOO jest 14 przedstawicieli zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt z polskich zoo. Zwierzęta te wcieliły się w rolę profesorów i pokażą Wam, jak ważna jest edukacja w zoo i jak ciekawe zajęcia są tu prowadzone, czego każdy z nas może się nauczyć podczas wizyty w ogrodzie zoologicznym oraz jak fantastycznymi edukatorami są same zwierzęta. Poznajcie nasze profesorskie grono.

„ZOO edukuje, zwierzęta ratuje”

Szanowni Państwo, na samym początku
Chcemy przedstawić Wam temat ów wątku.
Przed nami jest tydzień... dość symboliczny,
Bo Misji Ogrodów Zoologicznych.
To wydarzenie istotnej jest wagi,
Do świętowania tychże obchodów
Łączy się wspólnie 14 ogrodów,
A hasło misji, które przoduje
To: „ZOO edukuje, zwierzęta ratuje”.

I właśnie w tym roku, w ramach naszej akcji
Skupiamy się głównie na edukacji.
A edukacja, to temat jest rzeka:
Wiedzę dostarcza, kształtuje człowieka,
Czy to dużego, czy to małego,
Bowiem nauka dotyczy każdego.
ZOO jest akurat tym miejscem szczególnym,
Gdzie edukacja jest dobrem wspólnym.
Swego rodzaju jest szkołą przyrody,
Gdzie wszystkich czekają cudowne przygody.

A dzięki roli edukatorów
Nauka wchodzi bez większych oporów.
Edukatorzy na całym świecie
Powiedzą Wam rzeczy, o których nie wiecie.
Edukatorom możecie zawierzyć
I swoją wiedzę bardzo poszerzyć.
Na różnych zajęciach Wam mądrość przekażą
Po zoo oprowadzą i wiele pokażą.
Różne eventy zorganizują,
Konkursy co bawią i edukują.
Kampanie, warsztaty, lekcje, wystawy,
Ekologicznej nauką postawy.

Uczą szacunku oraz pokory
Wobec natury: fauny i flory.
Te wszystkie działania edukacyjne
Są bardzo ważne i trochę misyjne.
Szeroka gama ich możliwości
Uczyć powinna nas wrażliwości.
Wobec gatunków wszelkich, chronionych,
A w szczególności - tych zagrożonych!

A teraz to my, zwierzęta się wypowiemy,
bo same niestety się nie uratujemy.
Nam też potrzebni są edukatorzy,
My też bardzo chcemy szczęśliwie pożyć.
I każdym edukacyjnym swoim działaniem
Walczą o nasze - zwierząt przetrwanie.
Szerzą swej wiedzy szeroką paletę,
Aby ratować naszą Planetę.
Tworzą światowe stowarzyszenia,
Walczą w ten sposób o wszystkie stworzenia.
I wdzięczni jesteśmy za te działania,
Za całe to wsparcie i o nas starania.
Bo im szerszy zakres rozpowszechniania,
Tym większa jest szansa naszego przetrwania.

Lecz watro w tym miejscu także podkreślić,
Że naszej zwierzęcej roli nie można przekreślić.
Bo najprościej ujmując, by powiedzieć tak ogólnie,
Wszystko działa jak najlepiej, gdy o byt walczymy wspólnie.
My zwierzęta, razem z ludźmi bardzo mocno się wspieramy
I pod względem edukacji także się uzupełniamy.
I choć mówić nie umiemy, mamy inne możliwości,
By budować szacunek oraz uczyć wrażliwości.

Kiedy w ZOO nas odwiedzacie, by się bawić znakomicie,
My Wam zaś pokazujemy, jak wygląda nasze życie.
Jak żyjemy, jak mieszkamy, skąd z natury pochodzimy,
Czy żyjemy w dużych grupach, czy samotni być wolimy.
Co my jemy, co nam szkodzi, kto nas lubi, kto unika,
Czy nas dużo jest na świecie, czy gatunek nasz zanika.
Cała wiedza o tym wszystkim, każda ważna informacja,
Pokazuje wszystkim właśnie, jak jest ważna EDUKACJA.

rys. Justyna Gajewska

2020

365 dni w roku
#chronimyGINĄCEgatunki

POZOOZY MYLĄ

Ogród zoologiczny to nie cyrk, menażeria ani schronisko.
Co 25 minut wymiera na świecie jeden gatunek zwierząt.
Chronimy przyrodę, by ocalić wspólny świat ludzi i zwierząt.

2022

365 dni w roku
#chronimyGINĄCEgatunki

**EDUKUJE
I ZWIERZĘTA
RATUJE**

11 marca - Dzień Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów.
Edukujemy, by chronić przyrodę oraz ocalić wspólny świat ludzi i zwierząt.

2021

365 dni w roku
#chronimyGINĄCEgatunki

**SĄ MALUSZKI,
JEST NADZIEJA**

Wszystkie młode urodzone w ogrodach zoologicznych są ważne dla zachowania ginących gatunków.
11 marca - Dzień Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów.
Razem chronimy przyrodę, by ocalić wspólny świat ludzi i zwierząt.

TYDZIEŃ MISJI 2022

ZOO edukuje i zwierzęta ratuje

11 marca to ważne zoologiczne święto - Dzień Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów! Ma ono przypominać, jak istotną rolę w ratowaniu ginących gatunków odgrywają współczesne ogrody zoologiczne. By podkreślić wagę tego święta, od 2020 roku jeden dzień przerodził się w tydzień obchodów, a marzec stał się miesiącem misji ogrodów zoologicznych i akwariów. I tak w tym roku aż 14 polskich zoo, od 7 do 13 marca, wspólnie świętuje 3. Tydzień Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów. Tegorocznym tematem przewodnim jest EDUKACJA w zoo, a hasłem „ZOO edukuje i zwierzęta ratuje”.

Ambasadorami tegorocznej edycji jest 14 przedstawicieli zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt z polskich zoo, które wcielają się w ZOOedukatorów. Profesorskie grono tworzą: lemur katta Oma, foka szara Marcel, gibbon czapnik Walli, żyrafa ugandyjska Wiechu, koralowiec madreporowy Mózg, kondor wielki Carlos, bielik zwyczajny Pan Bielik, słoń indyjski Aleksander, tygrys syberyjski Diego, tapir malajski Keenam, taraj Tommy, pandka ruda Pabu, pingwiny przyładkowe Bluey i Forest, gazela mhór Taro.

Przypomnijmy o tym, jak ważną rolę w ratowaniu zagrożonych gatunków pełni edukacja w zoo i w jaki sposób można edukować się w ogrodach zoologicznych. Na Tydzień Misji polskie ogrody przygotowały wiele różnych atrakcji. Na miłośników zwierząt czeka duża dawka wiedzy o zwierzętach, spotkania z ZOOedukatorami i opiekunami zwierząt, ciekawostki, relacje z życia w zoo, gry terenowe oraz konkursy z nagrodami.

Kochacie przyrodę i chcecie przyczynić się do ratowania ginących gatunków? Przyłączcie się do wydarzenia i świętujcie razem z nami. Wrzućcie w marcu, a w szczególności 11 marca - w dzień Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów - na swój profil na Facebooku lub Instagramie zdjęcie zwierzęcia z dowolnego zoo, który jest Waszym ulubionym ZOOedukatorem i od którego nauczyliście się najwięcej. Pamiętajcie o dodaniu hashtagu #chronimyGINĄCEgatunki. Organizatorami Tygodnia Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów 2022 są przyjaciele z 14 polskich ogrodów zoologicznych: ZOO Bydgoszcz, ZOO Charlotta, ZOO Chorzów, Akwarium Gdynskie, ZOO Gdańsk, ZOO Kraków, ZOO Lubin, ZOO Łódź, ZOO Opole, ZOO Płock, ZOO Toruń, ZOO Warszawa, ZOO Wrocław i ZOO Zamość.

Akcję wspierają: Światowe Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów (WAZA) oraz Europejskie Stowarzyszenie Ogródów Zoologicznych i Akwariów (EAZA).

Nawet nie czujesz, jak się w ZOO edukujesz!

Każdy chce być mądrym, ale nie każdy lubi się uczyć. Niechętnie się do tego przyznajemy, gdyż myślimy, że nawet próba zgłębienia jakiejś dziedziny, prędzej czy później niesie za sobą konieczność sprawdzenia naszych postępów. To dlatego nie wszyscy przepadają za szkołą, egzaminami czy testami. Ale mamy dla Was rozwiązanie! Zapraszamy do miejsca, w którym nauka jest niezwykle przyjemna, bezproblemowa, a wiedza sama wchodzi do głowy i to nawet nie wiemy kiedy. Mowa oczywiście o ogrodach zoologicznych, wielkiej i arcyciekawej szkole przyrody!

ZOO to coś jak wyższa, renomowana uczelnia, której dyplom pomoże w życiowej karierze każdego z nas. Wśród proponowanych przedmiotów każdy znajdzie tu coś dla siebie. Mamy oczywiście zoologię, ekologię, naukę o środowisku, geografę, klimatologię, psychologię zwierząt. A egzaminy, zaliczenia? Żadnych, nie potrzeba, bo mamy 100% pewności, że regularne odwiedziny ogrodów zoologicznych uczynią z Was ekspertów w dziedzinie nauk społeczno-przyrodniczych. Co więcej, wiedza ta jest niezbędna do przetrwania naszej planety, zatem ZOOuniwersytet, to uczelnia, którą każdy człowiek powinien ukończyć. Oczywiście są i inne placówki, które oferują stopnie naukowe z zakresu wiedzy o naturze i sposobach jej ochrony, ale nigdzie indziej nauka nie będzie tak przyjemna, fascynująca jak w zoo.

Warto dodać, że ogrody zoologiczne to światowa sieć „wyższych uczelni”, które oferują spójny i na bieżąco aktualizowany program nauczania. Prowadzimy wspólne badania, co daje nam pewność, że przekazywane informacje są aktualne, rzetelne, sprawdzone i zgodne z najnowszymi trendami w nauce. Mamy wspólne władze uczel-

niane w postaci WAZA, czyli Światowego Stowarzyszenia Ogrodów Zoologicznych i Akwariów oraz jego europejską placówkę, czyli EAZA.

OD JUNIORA DO SENIORA

W gronie naszej międzynarodowej kadry znajdują się najwyższej klasy naukowcy z dziedziny wszystkich grup i gatunków zwierząt. Każda placówka obligatoryjnie posiada komórkę edukacyjną, której głównym celem i zadaniem jest przygotowanie podstawy programowej strawnej dla każdego, komu tylko przyjdzie ochota na odwiedzenie zoo. Bez względu na to, czy jesteś dziadziusem w wózku na spacerze z rodzicami, przedszkolakiem, uczniem, studentem, dorosłą osobą czy szacownym seniorem, bez wątpienia zajdziesz w zoo coś

foto: Warszawskie ZOO (5)

dla siebie. Możesz po prostu spacerować alejkami ogrodu i, chłonąc miłość do dzikiej przyrody, stać się baczny obserwator, fotografem czy behawiorystą.

Dla uczestników grup zorganizowanych lub szereg tematycznych warsztatów, na których w praktyczny sposób poznasz tajemnice świata zwierząt. Osoby z zacięciem dziennikarskim mogą się wykazać aktywnością w naszych mediach społecznościowych, jak facebook, instagram, tiktok, czy youtube. Na tych, którzy preferują naukę zaczną czy weekendową czekają eventy, pikniki, kampanie edukacyjne, konkursy, czy wystawy. Aby skorzystać z oferty, wystarczy z oferty, w y s t a r czy tylko ś l e d z i ć

strony internetowe lokalnego ogrodu zoologicznego.

POSTAW NA ZOOEDUKACJĘ

Na uwagę zasługuje fakt, że dzięki współpracy między ogrodami, stworzyliśmy międzynarodową sieć uczelni i jeśli tylko jesteś na wakacjach, czy nawet w służbowej delegacji, zalecamy odwiedzenie tamtejszego ogrodu zoologicznego. Co ważne, honorujemy wiedzę zdobytą niezależnie od macierzystej jednostki, czyli zoo z miasta, w którym mieszkasz! Jesteśmy częścią globalnego planu walki o naturalne środowisko, przetrwanie zagrożonych wyginięciem gatunków, kształtowanie proekologicznych postaw i zachowań, budowanie szacunku do natury, rozwijanie wrażliwości na wszystko, co nas otacza i potrzebuje naszej uwagi oraz wsparcia. Dlatego tak ważne jest, byś zapisał się na naszą uczelnię, regularnie przychodził na zajęcia i zachęcał do tego swoją rodzinę i znajomych. Stawką jest nasza wspólna przyszłość, więc postaw na ZOOedukację!

Nawet nie czujesz, jak się w ZOO edukujesz!

Jak możesz wzbogacić swoją wiedzę o przyrodzie?

SAMODZIELNIE

Z ZOOEDUKATOREM

ZOO edukuje od juniora do seniora!

Rodzina z małymi dziećmi

Rodzina ze starszymi dziećmi

Przedшкоolaki

Grupa szkolna

Studenci

Grupa przyjaciół

Para

Osoby z niepełnosprawnością

Seniorzy

Lemur katta

Lemur catta

O ZOO edukatorze

Oma urodziła się 9 kwietnia 2004 r. w ZOO Hilvarenbeek w Holandii, gdzie spędziła okres dzieciństwa, lata młodzieńcze i weszła w kobiecą dorosłość. Jako trzynastoletnia dama – tuż po swoich urodzinach - 10 kwietnia 2017 r., w ramach współpracy między ogrodami, wyjechała do ZOO Kraków. Podróżom jednak nie było końca, bo 7 września 2019 r. zjawiała się w ZOO Bydgoszcz. Tutaj realizuje się jako przywódczyni stada i cicia.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Pani profesor Oma ma bardzo spokojny charakter. Jest cierpliwa oraz bezkonfliktowa. Współpracuje przy opiece nad dziećmi. Jako przywódczyni stada podejmuje decyzje, które wpływają na spójność i bezpieczeństwo grupy. Bywa stanowcza, ale nie agresywna. Pozostałe osobniki podchodzą do niej z szacunkiem. Chętnie korzysta z darów natury – słońca i roślin. Posiada wrodzoną ciekawość, a to sprawia, że lubi się uczyć.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

... należy do łatwo rozpoznawalnego gatunku. Lemurzy głośno jest w tematach, które w naturze bezpośrednio dotyczą zwierząt na Madagaskarze. Problemy, z którymi borykają się lemury katta, to: utrata siedlisk, kłusownictwo, nielegalny handel zwierzętami. Ponadto, to gatunek, którego istnienie zależy zarówno od indywidualnych działań każdego człowieka, jak i współpracy wielu instytucji.

Najlepiej uczy nas...

..., że przywódca odgrywa ważną rolę w stadzie. Jej spokój udziela się pozostałym lemurom. Oma jako pierwsza podchodzi do jedzenia, co jest oznaką dla pozostałych członków, iż pokarm nadaje się do spożycia. Kiedy weźmie kiść winogron, chętnie obdarowuje swoich współtowarzyszy. To Oma decyduje, czy można bezpiecznie wyjść na wybieg. Nie doczekała się potomstwa. Jednak w roli cici sprawdziła się doskonale. Kiedy lemury mamy odpoczywały, Oma brała na grzbiet maluszki oraz cierpliwie znosiła ich psoty. Zdaje sobie sprawę, że maleństwa są istotne dla przetrwania gatunku i należy o nie dbać. Oma wyróżnia się wśród członków stada bardziej puszystą sierścią, a jej oczy mają bardziej wyrazisty, bursztynowy kolor.

Główne zagrożenia

Lemur katta według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody ma kategorię gatunku zagrożonego wyginięciem (endangered – EN) ze względu na utratę siedlisk, kłusownictwo, nielegalny handel zwierzętami oraz zmiany klimatyczne.

Praca domowa

Wprowadzaj w swoje życie pozytywne nawyki, czyli oszczędzaj wodę, energię i ogranicz zużycie plastiku.

Lekcja 1

Temat: Odpowiedzialność warunkiem pozytywnych zmian.

ZOO edukator: prof. Oma

Data i miejsce urodzenia:
2 kwietnia 2004, ZOO Hilvarenbeek, Holandia

Działalność zawodowa:
Dział Edukacji ZOO Bydgoszcz

☎ 52 328 00 09 w. 51 ✉ zoo.dydaktyka@myslecinek.pl

Nie kupuj lemurów jako zwierząt domowych. Odwiedzając miejsca turystyczne, nie rób zdjęć z lemurami – z pewnością ktoś zarabia na ich nieszczęściu. Swoimi odpowiedzialnymi działaniami, tu i teraz, masz wpływ na życie lemurów katta.

Praca grupowa

Lemury katta objęte są programem hodowlanym EEP, realizowanym przez europejskie ogrody zoologiczne. We współpracy z Uniwersytetem M. Kopernika w Toruniu bydgoskie zoo prowadzi ocenę poziomu stresu fizjologicznego. Lemury katta biorą udział w medycznym treningu behawioralnym. Od 2022 r. część do-

chodu z biletów wstępu do zoo zostanie przeznaczona na rzecz Lemur Conservation Foundation.

W bydgoskim ZOO organizowane są zajęcia oraz wydarzenia związane z fauną Madagaskaru, np. „Na Madagaskarze”, „Ratujemy Madagaskar”, „Dołynąć tratwą na Madagaskar”, podczas których uczestnicy poznają bioróżnorodność tej wspaniałej wyspy, zagrożenia oraz sposoby ochrony.

Ciekawostki

Lemur katta tworzy stada, którym przewodzi samica. W grupie ustalona jest hierarchia – samce zawsze są w niej niżej niż samice. Pomiędzy osobnikami widać zarówno zachowania przyjazne, jak i agresywne.

Komunikuje się poprzez odgłosy, mowę ciała, dotyk oraz zapach.

Między samcami dochodzi do „walki na smród”. Wtedy to pocierają końcówkami ogonów o wewnętrzną stronę nadgarstków i klatkę piersiową, gdzie znajdują się gruczoły zapachowe. Następnie machają ogonami, wyciągniętymi ponad swoje ciało w kierunku przeciwnika. Konkurent albo odpowiada w taki sam sposób, albo ucieka.

Maluchy pierwsze dwa tygodnie życia po urodzeniu spędzają przyczepione do brzucha mamy.

W ostatnich latach populacja lemurów katta uległa spadkowi o ponad 97%, a to oznacza, że w naturze żyje ich zaledwie ok. 2500 sztuk.

Social media:

- 🌐 www.zoo.bydgoszcz.com
- 📘 Ogród Zoologiczny w Bydgoszczy
- 📷 -
- 📺 -
- 🎵 -

Szarytka morska (foka szara)

Halichoerus grypus

O ZOO edukatorze

Marcel urodził się 2 marca 2009 r. w ZOO Gdańsk, a w 2013 roku przyjechał do ZOO Charlotta. Jest przedstawicielem bałtyckiej populacji fok szarych. Szybko stał się szefem stada, rządzi nieprzerwanie od prawie 9 lat. Od momentu zamieszkania w ZOO Charlotta Marcel bierze udział w treningach medycznych, które są doskonałą okazją do edukowania publiczności na temat fok.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Futro Marcela jest szare z białymi plamkami na brzuchu. Jest on przeważnie bardzo szczupły. Jak na przywódcę przystało Marcel jest bardzo odważny i ciekawski. Nie można nic zrobić bez jego wiedzy, zaraz pod pływa i kontroluje. Marcel wie wszystko o wszystkich, nie ma miejsca na fokarium, do którego nie wsadził swojego ciekawskiego nosa.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

... wszystko wie i chętnie dzieli się informacjami na temat szarytek morskich. Foka jednak wie najlepiej co jej potrzeba i jak można pomóc dzikim krewniakom. Marcel codziennie pokazuje ludziom, jak bardzo inteligentne i wyjątkowe są szarytki. Jego charyzma sprawia, że ludzie poinformowani o problemach dzikich fok chcą je lepiej poznać i chronić. Marcel bardzo chętnie też bierze udział w różnego rodzaju badaniach, które pozwalają lepiej poznać cały gatunek.

Najlepiej uczy nas...

..., że będąc przedstawicielem płochliwego gatunku można być odważnym i ciekawskim. Dzięki ogromnej więzi ze swoimi opiekunami Marcel jest w stanie przekazać nam ogrom informacji odnośnie swojego gatunku. Bycie szefem stada to nie jest łatwe zadanie, jednak dla Marcela nie ma rzeczy niemożliwych. Nie tylko pilnuje, aby wszystkie foki odpowiednio się zachowywały, ale także pilnuje swoich opiekunów, czy wykonują daną pracę odpowiednio dobrze.

Główne zagrożenia

Wprawdzie według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody szarytka morska ma kategorię gatunku najmniejszej troski (vulnerable - VU), to populacja bałtycka jest ciągle zagrożona. Obecnie w Bałtyku żyje zaledwie 40% populacji sprzed 100 lat. Do głównych zagrożeń należy zanieczyszczenie morza, przytów oraz brak spokoju w siedlisku.

Praca domowa

Ogranicz zużycie plastiku. Szarytki często połykają lub zaplątują się w plastikowe śmieci. Kupuj ryby z certyfikatem. Takie ryby to gwarancja, że zostały złowione metodą przyjazną fokom oraz, że nie przetrzebiono lokalnej populacji ryb.

cję wsparto osobnikami urodzonymi m.in. w ogrodach zoologicznych. Dla fok szarych z europejskich ogrodów zoologicznych prowadzona jest księga rodowodowa (ESB). Dzięki temu można odpowiednio zarządzać całą populacją, która stanowi ważny bank genów oraz jest cennym materiałem do badań naukowych. Ogrody zoologiczne to także dom dla osobników, które nie mogły powrócić do natury. Aby pomóc dzikim fokom wesprzyj: WWF oraz Stację Morską IOUG w Helu, która prowadzi foczy szpitalik.

Ciekawostki

Samce fok szarych dorastają do 3 m długości i osiągają masę ciała do 300 kg; samiczki są mniejsze - zazwyczaj nie przekraczają 2 m długości i 200 kg masy ciała.

W chwili narodzin szarytka morska waży ok. 16 kg i są pokryte kremowym futerkiem, zwanym lanugo.

Foki szare nurkują do 300 m głębokości, a pod wodą spędzają do 30 minut. Najczęściej jednak pojedyncze nurkowanie trwa mniej niż 10 minut.

Szarytki morskie dożywają do ponad 40 lat, aczkolwiek średnia długość życia w naturze wynosi 25 lat.

Foka szara to największa i najliczniejsza bałtycka foka.

Nie płosz dzikich fok. Gdy spotkasz fokę na plaży to do niej nie podchodź. Foki potrzebują spokojnych miejsc na lądzie aby odpocząć. Niepokojone przez ludzi są zmuszane do dalekich wędrówek, w poszukiwaniu bezpiecznego miejsca.

Oszczędzaj wodę i energię. Wszystko to, co dzieje się na lądzie ma także wpływ na morza i oceany. Oszczędzając wodę i energię ograniczasz dopływ zanieczyszczeń do Bałtyku.

Praca grupowa

Szarytki morskie to gatunek, który udało się ocalić dzięki międzynarodowej współpracy. Dziką popula-

Social media:

- 🌐 www.zoo.charlotta.pl
- 📘 ZOO i Fokarium Dolina Charlotty
- 📷 -
- 📺 -
- 🎵 -

Gibon czapnik

Hyllobates pileatus

O ZOO edukatorze

Walli to samica gibona, urodzona w niemieckim Schwerin. Zodiakalny skorpion o niepokonanej naturze i niewyczerpalnych pokładach energii. Wyjątkowo uzdolniona akrobatka, z zamiłowaniem śpiewaczka obdarzona głosem o unikatowej barwie. Od 2019 r. z wielkim powodzeniem wykorzystuje swoje umiejętności, edukując gości Śląskiego ZOO. Jej charyzmatyczne koncerty i akrobatyczne popisy sprawiają, że nikt nie jest w stanie przejść obojętnie obok problemu niszczenia naturalnego środowiska gibbonów oraz kurczenia się populacji gatunku. Wraz ze swoim rówieśnikiem Jantanem tworzy harmonijny, choć oparty na kontrastach związek i z nadzieją wypatruje swojego pierwszego potomka.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Charyzmatyczna i bardzo kontaktowa – uwielbia być w centrum uwagi. Doskonale opanowała sztukę brachiacji, dzięki której z pełną gracją przemieszcza się między gałęziami drzew. Jej żółtokremowe ubarwienie, z charakterystyczną czapką, pozwala bez trudu odróżnić ją od ubarwionego na czarno samca Jantana.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

...dzięki wyjątkowej charyzmie jest niezaprzeczalnie gwiazdą Śląskiego ZOO. Popularność, jaką cieszą się jej koncerty i pokazy akrobacji, sprawia, że bez trudu nawiązuje kontakt z gośćmi zoo. Dzięki temu może w prosty sposób zapoznać swoich obserwatorów z największymi współczesnymi zagrożeniami, jakie czyhają na gibony – polowaniami i wylesianiem ich naturalnego środowiska pod produkcję rolną. Wrodzona wrażliwość i empatia nie pozwala jej myśleć tylko o sobie, dlatego edukuje o konieczności ochrony innych gatunków, które również padają ofiarą degradacji środowiska, tracąc w ten sposób swój dom.

Najlepiej uczy nas...

..., że w każdej sytuacji warto być sobą. Pokazując swój charakter i umiejętności sprawia, że koło jej wybiegu nikt nie przejdzie obojętnie. Jej pozytywne nastawienie i otwartość, są niezwykle pomocne w walce na rzecz ochrony gibbonów.

Główne zagrożenia

Według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody gibony czapniki należą do kategorii gatunków zagrożonych wyginięciem (endangered – EN), za sprawą nielegalnych polowań dla mięsa oraz utraty środowiska życia przez wycinanie lasów dla pozyskania nowych pól uprawnych.

Praca domowa

Podczas zakupów zwracaj uwagę na kraj produkcji i pochodzenia produktów. Wybieraj mniej przetworzonych produktów spożywczych oraz unikaj tych, zawierają-

Lekcja 3

Temat: Zawsze bądź sobą.

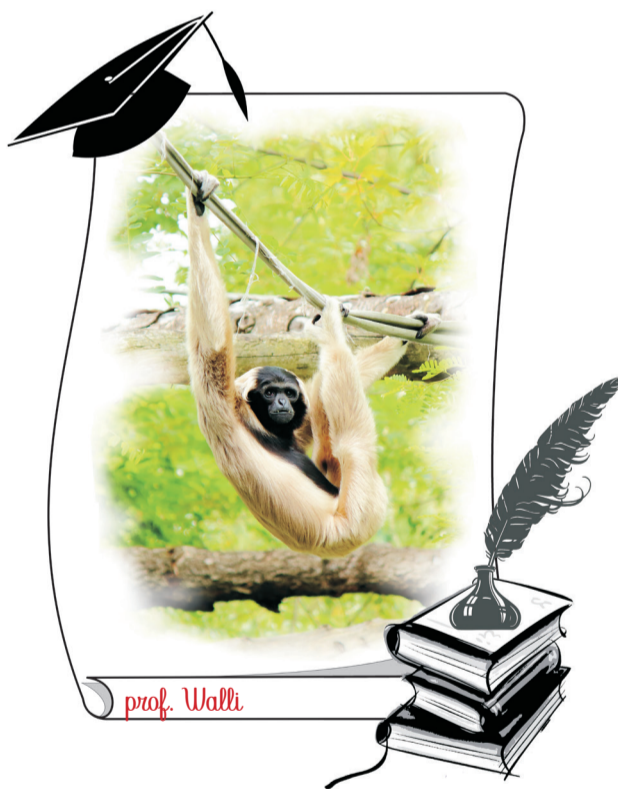
ZOO edukator: prof. Walli

Data i miejsce urodzenia:
7 listopada 2009, ZOO Schwerin, Niemcy

Działalność zawodowa:
Dział Edukacji i Promocji ZOO Chorzów

📞 32 793 71 66 ✉️ edukacja@slaskiezoo.pl

cych olej palmowy. Zmniejszysz w ten sposób ilość jego produkcji i przyczynisz się do ograniczenia wylesiania terenów, na których żyje wiele zagrożonych gatunków zwierząt.

Praca grupowa

Gibony czapniki mieszkające w ogrodach zoologicznych objęte są europejskim programem hodowlanym (EEP). Dzięki niemu możemy zachować ten gatunek poza naturalnym środowiskiem (hodowla *ex situ*). Odwiedzając ogrody zoologiczne i wspomagając ich działalność przyczyniasz się do ochrony gibbonów i innych zagrożonych gatunków zwierząt.

Obecnie w Azji prowadzone są programy reintrodukcji gibbonów, w ramach których osobniki urodzone w specjalnych ośrodkach przenoszone są do środowiska naturalnego w miejsca, gdzie zwierzęta te obecnie już nie występują. Jednym z nich jest program reintrodukcji gibbonów czapników prowadzony od 2002 r. w Angkor Protected Forest w Kambodży. W ramach programu, potomstwo gibbonów odebranych przemytnikom, urodzone w ośrodku, po osiągnięciu samodzielności, przenoszone jest na tereny, na których gatunek ten występował. Możemy włączyć się w tę działalność wspierając finansowo funkcjonowanie ośrodków hodowli gibbonów.

Ciekawostki

Młode gibony przychodzą na świat białe. Dopiero z wiekiem ich ubarwienie zyskuje kolor charakterystyczny dla samca lub samicy.

Gibony poruszają się za pomocą brachiacji. Jest to sposób poruszania się w koronach drzew, który polega na rozhuśtywaniu się i wykonywaniu skoków oraz przekładaniu kończyn z gałęzi na gałąź. W ten sposób gibony mogą osiągnąć prędkość do 56km/h, dzięki czemu są najszybszymi ssakami poruszającymi się w koronach drzew.

Gibony poruszają się po ziemi na tylnych kończynach. Podpierają się przy tym przednimi.

Social media:

- 🌐 www.slaskiezoo.pl
- 📘 Śląski Ogród Zoologiczny
- 📷 slaskie_zoo
- 📺 -
- 🎵 -

Żyrafa ugandyjska

*Giraffa camelopardalis
rothschildi*

O ZOO edukatorze

Wiechu jest w gdańskim zoo najdłużej spośród swego stada (od 2008 roku). Ma już 16 lat, więc jest dosyć wiekowym osobnikiem, ale ma się dobrze i utrzymuje swoją pozycję lidera w stadzie. Jest ulubieńcem wszystkich opiekunów żyraf i wzajemnie okazuje sympatię wobec pracowników – reaguje na ich wołanie oraz potrafi rozpoznać ich w tłumie wśród gości zoo. Bywa, że okazuje antypatię – gdy kogoś nie lubi i nie toleruje, na przykład podczas szkolenia, buczy i dmucha nerwowo.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Jest najwyższą żyrafą w stadzie, jego rogi są skierowane ku sobie, a na czole widnieją narośla. Plamki na jego sierści mają ciemniejsze tło niż u pozostałych członków grupy. Jest opiekuńczy i cierpliwy. Gdy któraś z żyraf ma obawy związane z opuszczeniem pawilonu, Wiechu kilkakrotnie wychodzi i wraca, pokazując współtowarzyszowi, że wyjście z pawilonu jest bezpieczne i nie ma się czego obawiać. Czuje się odpowiedzialny za stado i w razie bójki wkracza i rozdziela walczących.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

... wiele już widział, wiele już przeżył i doskonale wie, jak ważne jest dobro ogótu. Tak jak Wiechu dba o swoje stado, tak my powinniśmy dbać nie tylko o swoją rodzinę, ale również o nasz wspólny dom – czyli środowisko naturalne.

Najlepiej uczy nas...

... że wzrost, siłę, mądrość i doświadczenie należy wykorzystywać dla dobra tych wokół nas, a nie przeciwko nim. Nieodpowiedzialna działalność człowieka jest głównym powodem degradacji środowiska oraz drastycznego zmniejszania się liczebności większości gatunków na świecie. Aby to zmienić należy edukować oraz dokonywać świadomych wyborów w życiu codziennym.

Główne zagrożenia

Żyrafa ugandyjska na Czerwonej Liście Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody ma status gatunku zagrożonego wyginięciem (IUCN Red List EN). Szacuje się, że w naturze pozostało niewiele ponad 600 osobników! Kłusownictwo, głównie w skali lokalnej dla pozyskania mięsa i skór, utrata siedlisk oraz zmiany spowodowane przez rolnictwo, nasilają konflikty pomiędzy człowiekiem a przyrodą. Redukcja terenów życia zwierząt zwiększa ryzyko wypadków drogowych, zaplątanie się żyraf w ogrodzenie lub linię energetyczną i ich śmierci. Zmiany klimatu przedłużają susze utrudniając zdobycie wody i pokarmu. Coraz mniejsza ilość osobników zmniejsza różnorodność genetyczną populacji i zwiększa podatność populacji na choroby.

Lekcja 4

Temat: Wielka moc to wielka odpowiedzialność.

ZOO edukator: prof. Wiechu

Data i miejsce urodzenia:
15 czerwca 2006, ZOO Poznań, Polska

Działalność zawodowa:
Dział Edukacji ZOO Gdańsk

☎ 58 552 00 41 w. 122 ✉ edukacja@zoo.gda.pl

Praca domowa

Podróżując, bezwzględnie zrezygnuj z pamiątek wykonanych z zagrożonych gatunków zwierząt, tj. skóry i inne części ciała zwierząt. Kupowanie takich pamiątek wspiera kłusowników, przyczynia się do zabijania zwierząt i jest nielegalne! Korzystaj z produktów spożywczych dostępnych lokalnie, w twoim kraju. Mniejsze zapotrzebowanie na egzotyczne produkty zmniejsza degradację środowiska w krajach, gdzie są wytwarzane.

Praca grupowa

Każdy z nas może wspierać działania organizacji zajmujących się ochroną zagrożonych gatunków oraz obsza-

rów przyrodniczych na których żyją. W Afryce działają takie podjęcia m.in. African Wildlife Foundation oraz African Found for Endangered Wildlife Kenya prowadząca Giraffe Centre.

Ciekawostki

Żyrafa potrafi zamknąć swoje świetnie umięśnione nozdrza. Chroni się w ten sposób przed burzami piaskowymi oraz natrętnymi mrówkami, bytującymi m.in. na drzewach akacji.

Żyrafy wyginęły już w co najmniej siedmiu krajach Afryki.

Podobnie jak odciski palców u człowieka, tak wzory na sierści żyraf, nigdy nie są takie same.

Języki żyraf są niebiesko-fioletowe i mają długość od 45 do 50 cm.

Żyrafa jest najwyższym ssakiem na świecie. Nawet nowo narodzone żyrafy są wyższe niż większość ludzi.

By się napić, żyrafa musi najpierw rozłożyć przednie nogi i zgiąć nadgarstki, a dopiero potem może opuścić szyję, aby dosięgnąć wody. Żyrafa pije tylko raz na kilka dni. Nawet jeśli woda jest łatwo dostępna.

Serce żyrafy waży około 11 kilogramów i jest największym sercem u wszystkich ssaków lądowych. Służy do pompowania 60 litrów krwi co minutę, przy ciśnieniu krwi dwukrotnie wyższym niż ciśnienie przeciętnego człowieka.

Social media:

- 🌐 www.zoo.gda.pl
- 📘 Gdański Ogród Zoologiczny
- 📷 zoogdansk
- 📺 zoogdansk
- 🎵 -

Koralowiec madreporowy

AKWARIUM
GDYŃSKIE

Favites spp. (Merulinidae)

O ZOOedukatorze

Dzień oraz miejsce urodzin Profesora są nieznane. Wiadomo natomiast, że jego krewni tworzą najpiękniejsze zakątki w ciepłych morzach i oceanach, czyli rafy koralowe. On sam woli cieszyć oko osób, które nie mogą na co dzień podziwiać podwodnego świata raf. Nie można zaprzeczyć, że jego niepozorny, lecz atrakcyjny wygląd, pomaga mu w przyciąganiu zainteresowania swoją osobą. Jego pasją jest uwrażliwianie ludzi na problemy z jakimi spotykają się jego kuzyni zamieszkujący środowisko naturalne. On sam tworzony jest przez dziesiątki małych polipów. Każdy z nich ma inne doświadczenia, tworzą jednak zgodną społeczność.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Swoim kształtem przypomina trochę ludzki mózg. Jego polipy mogą mieć różny kolor, który uzależniony jest od obecnych w nich zooksantelli, czyli małych glonów, które żyją w symbiozie z koralowcem, dostarczając mu pokarm. Pod tym względem nie polega jednak wyłącznie na nich, gdyż sam również poluje, używając do tego swoich ramion z parzydełkami. Ma on również niezwykłą umiejętność klonowania się.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

...reprezentuje jedne z najdłużej żyjących zwierząt (wiek niektórych koralowców oszacowano na 4 tysiące lat!), a on sam wykazuje się bardzo dużą troską o swoich pobratymców oraz inne organizmy zamieszkujące rafy. Jako reprezentant koralowców masywnych, bierze na swoje barki uderzenia najsilniejszych fal, w ten sposób ochraniając delikatniejsze koralowce. Ponieważ on sam nie może wykazywać się heroizmem w środowisku naturalnym, oddał się całkowicie edukacji społeczeństwa.

Najlepiej uczy nas...

..., że warto doceniać małe organizmy. Doskonałym przykładem są rafy koralowe, które tworzone są przez rozrastające się kolonie kilkumilimetrowych polipów. Tak małe zwierzęta są w stanie utworzyć rozległe rafy koralowe, stanowiące dom dla wielu organizmów morskich, o najróżniejszych kształtach i kolorach. Pokazuje również jak delikatne są istoty morskie. Niewielka zmiana warunków środowiskowych może doprowadzić do ich śmierci.

Główne zagrożenia

Wszystkie gatunki koralowców rafotwórczych chronione są przez Konwencję Waszyngtońską CITES. Największym zagrożeniem dla koralowców jest ocieplenie klimatu, co pociąga za sobą blaknięcie tych zwierząt, doprowadzające do ich śmierci. Innymi czynnikami szkodliwymi są m.in. zakwaszanie oceanów, zanieczyszczenia, huragany, jak również gwałtowne zwiększenie populacji rozgwiadz żerujących na koralowcach.

Lekcja 5

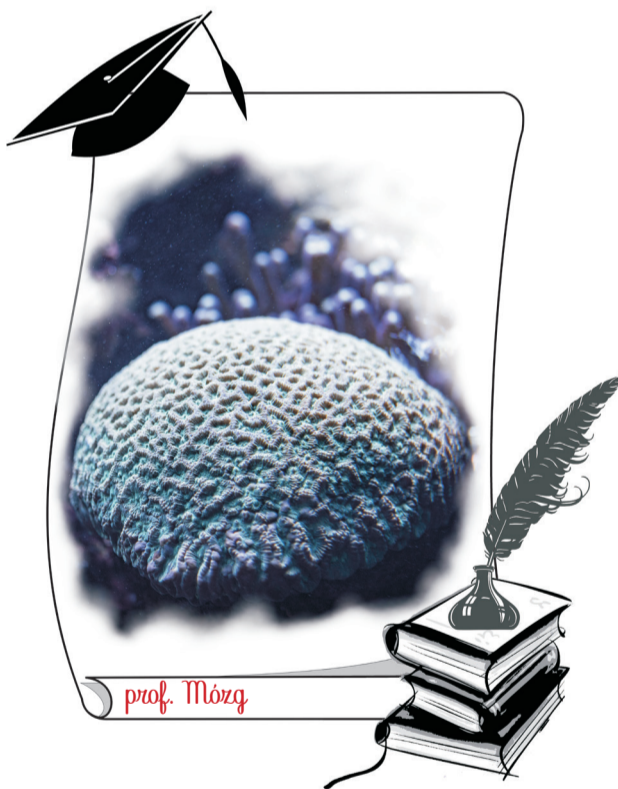
Temat: Mały – też ważny!

ZOOedukator: prof. Mózg

Data i miejsce urodzenia:
nieznane

Działalność zawodowa:
Centrum Edukacji Akwarium Gdynskie MIR-PIB

☎ 58 732 66 20 ✉ akwarium.edukacja@mir.gdynia.pl

Praca domowa

Postaraj się zmienić swoje przyzwyczajenia. Oszczędzaj wodę, ogranicz użycie jednorazowych przedmiotów plastikowych. Twoje, nawet najmniejsze działania, mają wpływ na poprawę zdrowia mórz i oceanów. Aby dbać o podwodnych mieszkańców, nie używaj filtrów do opalania bazujących na substancjach chemicznych, gdyż tworzą one warstwę na powierzchni wody, która ogranicza docieranie promieni słonecznych, niezbędnych m.in. koralowcom do życia.

Praca grupowa

W niektórych rejonach obszary, na których występują rafy koralowe, uznane są za rezerваты przyrody.

Jedną z form ochrony raf koralowych jest również ich sztuczne hodowanie, a następnie rozsadzanie w środowisku naturalnym. W tym celu wykorzystywana jest naturalna zdolność tych zwierząt do klonowania się. Koralowce dzielone są na mniejsze fragmenty, dzięki temu ich przyrost jest nawet 50-krotnie szybszy niż większych fragmentów w naturze. Działania te mają jednak jedynie zasięg lokalny.

Ciekawostki

Rafy koralowe pokrywają jedynie około 1% dna morskiego, przy czym zamieszkuje je około 25% gatunków wszystkich zwierząt morskich.

Wiek najstarszego, obecnie żyjącego koralowca oszacowano na ponad 4260 lat. Żyje on u wybrzeży Hawajów.

Wielka Rafa Barrierowa to jedyny twór tworzony przez zwierzęta, który widoczny jest z kosmosu. Rozciąga się ona u północno-wschodnich wybrzeży Australii, na długości ponad 2000 km.

Wśród koralowców znajdziemy kolonie o różnych kształtach, przypominających krzewy, kielichy, talerze, czy też ludzki mózg.

Najbardziej odporne na niszczycielskie działanie fal morskich są kolonie masywne, m.in. mózgownik.

Wyróżniamy różne typy raf koralowych: przybrzeżne, barierowe, platformowe oraz atole.

Social media:

- 🌐 www.akwarium.gdynia.pl
- 📘 AkwariumGdynskie
- 📷 akwariumgdynskie
- 📺 AkwariumGdynskie
- 🎵 -

Kondor wielki

Vultur gryphus

O ZOO edukatorze

Przybył do Krakowa w 1979 roku. Jest niezwykle doświadczony, dostoyny i oddany swej partnerce. Dał się poznać jako przykładowy i cierpliwy ojciec. Bardzo zaangażowany w wysiadywanie kolejnych jaj, doczekał się wykucia dziesięciu piskląt – sześciu córek i czterech synów. Ten charyzmatyczny ptak wzbudza wielkie zainteresowanie zwiedzających, a jako ambasador ochrony swojego gatunku jest szczególnie zainteresowany programem reintrodukcji swych pobratymców w Argentynie, Wenezueli i Kolumbii.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Kondor wielki jest największym, długowiecznym przedstawicielem rzędu szponiastych. Carlos waży około 13 kg, chętnie demonstruje rozłożone skrzydła, których rozpiętość przekracza 3 metry. Nad dziobem posiada gustowną ozdobę w postaci charakterystycznego grzebienia. Naga skóra na jego szyi i głowie zmienia zabarwienie, w zależności od jego stanu emocjonalnego.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

... majestatyczna sylwetka szybującego kondora jest powszechnie znana. Ptak jest kojarzony z Andami i zamianami do padliny. Jego wizerunek widnieje w herbie Boliwii, Chile, Kolumbii i Ekwadoru. Carlos jako ambasador swojego gatunku stanowi symbol działań zmierzających do ochrony kondorów w naturze. Będąc ojcem kilkorga młodych, które decyzją koordynatora zostały przekazane do innych ogrodów zoologicznych, miał również swój znaczący wkład w hodowlę kondorów wielkich w ramach programu EEP (European Endangered Species Programme).

Najlepiej uczy nas...

Wytrwałości w osiągnięciu zamierzonych celów. Wystarczy przyrzeć się z jaką determinacją i troską, na zmianę ze swoją partnerką Księżniczką, przez prawie 60 dni, wysiadyuje jajo! Uczy nas również cierpliwości, poświęcenia i dbałości o innych, co przejawia się w opiece nad bezbronnym pisklęciem. Pokazuje, jak ważna jest rola ojca w życiu dziecka. Jego troskliwość, cierpliwość, dbałość o bezpieczeństwo rodziny powinny być wzorem do naśladowania.

Główne zagrożenia

Kondor wielki został zakwalifikowany przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody jako gatunek narażony na wyginiecie (vulnerable – VU). Liczebność dziko żyjącej populacji wykazuje trend spadkowy. Zagrożeniem dla nich jest utrata siedlisk niezbędnych do żerowania, zatrucia po spożyciu zwierząt zabitych z broni palnej ołowianymi pociskami, prześladowania ze strony rolników, postrzegających kondory jako sprawców ataków na zwierzęta gospodarskie.

Praca domowa

Bądź troskliwy dla ptaków przez cały rok. Pamiętaj, że w Polsce wszystkie gatunki ptaków objęte są ochroną (ścisk, bądź okresową). Dbaj, aby zimą wystawiać im karmniki

Lekcja 6

Temat: Ojcostwo na medal.

ZOO edukator: prof. Carlos

Data i miejsce wykucia:
rok 1952, Argentyna

Działalność zawodowa:
Sekcja Dydaktyczna ZOO Kraków

12 425 35 51 w. 61 dydaktyka@zoo-krakow.pl

i codziennie uzupełniać je odpowiednią karmą. Nie dokarmiaj ptaków chlebem. Wiosną wieszaj budki lęgowe, aby miały gdzie zakładać gniazda, a latem wystawiaj ptakom poidła ze świeżą wodą. Odwdzięczą się walką z uciążliwymi owadami.

Praca grupowa

W Argentynie, Wenezueli i Kolumbii realizowane są programy reintrodukcji, w których biorą udział kondory wielkie pochodzące z ogrodów zoologicznych. Po raz pierwszy ptaki te zostały wypuszczone na wolność w roku 1989. Pisklęta kondorów karmione są przy pomocy kukiełek przypominających dorosłe ptaki, aby do minimum ograniczyć kontakt z człowiekiem. Po zaaklimatyzowaniu się do środowiska naturalnego, wypuszczone na wolność ptaki są monitorowane. Krakowskie

ZOO otrzymało zgodę koordynatora gatunku, aby samica wykucia w naszym ogrodzie w 2021 roku, trafiła do programu reintrodukcji.

Ciekawostki

Kondory wielkie zamieszkują Andy, gdzie obserwuje się je na wysokości do około 5500 m n.p.m. Zasięg ich występowania rozciąga się od Wenezueli po Przylądek Horn.

Ptaki te łączą się w monogamiczne pary.

Samica przystępuje do lęgu co drugi rok. Gniazduje najczęściej na półce skalnej na dużej wysokości. Składa zwykle 1 jajo i wysiadyuje je na zmianę z samcem, przez około 60 dni.

Młode zdobywają zdolność do lotu w wieku około 6 miesięcy. Ich młodościanie upierzenie jest jednolicie brązowe.

Dojrzałość płciową osiągają w wieku 8-9 lat.

W skład ich menu wchodzi głównie padlina. Nie pogardzą też ptasimi jajami. Obserwowano nawet ich polowania na żywą zdobycz, którą stanowiły świstaki, ptaki, króliki. Upodobanie do padliny powoduje, że kondory wielkie przyczyniają się do ograniczenia potencjalnych źródeł rozprzestrzeniania się chorób.

Często obserwuje się je szybujące w pobliżu skalnych ścian, gdzie wykorzystują wznoszący prąd powietrza, ułatwiający osiągnięcie dużych wysokości, bez konieczności poruszania się lotem aktywnym.

Social media:

- www.zoo-krakow.pl
- ZOO Krakow
-
-
-

Bielik zwyczajny

Haliaeetus albicilla

ZOOLUBIN.PL

O ZOO edukatorze

Urodził się 28 kwietnia 2002r. w Chomutov w Czechach. Jego marzeniem, od pisklęcia, było latać szybko i wysoko. Ćwiczenia w pikowaniu i lotach szybujących pozwoliły mu zostać zauważonym przez amerykańskie lotnictwo, gdzie zaproponowano mu udział w castingu na postać z logo. Niestety, w tym wyścigu przegonił go kuzyn z Ameryki. Wtedy to Pan Bielik postanowił wykorzystać swoją wiedzę praktyczną i prowadzić lekcje latania. Pewnego razu przyleciał na szkolenie do Lubina i poznał 11 lat młodszą samiczkę. Postanowił zamieszkać w ZOO Lubin, aby móc być przy swojej ukochanej. Obecnie Pan Bielik prowadzi bardziej „osiadły” tryb życia niż w młodości, ale nadal uwielbia być podziwianym.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Na pierwszy rzut oka jest niezwykle tajemniczy i skryty, ale przy bliższym poznaniu pokazuje swój prawdziwy charakter. Nie daje się zapędzić w kozi róg, zawsze wie czego chce i skutecznie realizuje swoje cele.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

...brakuje mu adrenaliny i dreszczyku emocji, które przypominają mu o szaleństwach młodości. Ponadto edukację traktuje jak swoje powołanie i od czasu do czasu wysyła swojego sobowtóra „w miasto”, aby ten rozeznał się w świecie i doniósł mu, jakie potrzeby edukacyjne ma dzisiejsza młodzież.

Najlepiej uczy nas...

... realizowania się w tym, co aktualnie sprawia nam radość i daje poczucie spełnienia. Stałe podnoszenie swoich kwalifikacji jest również ważne dla przyszłych pasji i zainteresowań, bo nigdy nie wiadomo, gdzie nas skrzydła poniosą.

Główne zagrożenia

Według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody ma kategorię gatunku najmniejszej troski (LC – least concern), lecz istnieją takie miejsca na ziemi, gdzie bielik zwyczajny wyginął i został reintrodukowany. Pan Bielik swoją pracą stara się edukować społeczeństwo, aby nie dopuściło do utraty kolejnych siedlisk bielika.

Praca domowa

Dowiedz się jak najwięcej o gatunkach zwierząt potrzebujących wsparcia człowieka i swoimi codziennymi działaniami pomagaj przyrodzie w odradzaniu się tam, gdzie tego najbardziej potrzebuje. Jeśli pomaganie sprawia Ci trudność, to chociaż staraj się jej nie przeszkadzać.

Ciekawostki

Rozpiętość jego skrzydeł to nawet 2,5 m – jest na czym polatać!

Jego sytuacja związana z liczebnością na świecie jest zdecydowanie lepsza niż w Polsce.

Pióra na głowie „bieleją” z wiekiem ptaka. Do tego nawiązuje polska nazwa ptaka. Jego nazwa w języku angielskim (White-tailed eagle) odnosi się do białych piór na ogonie.

Często nazywany jest orłem, lecz należy do innego rodzaju (Haliaeetus) niż orły (Aquila).

Bieliki łączą się w pary monogamiczne, czyli mają jednego partnera przez całe życie. Znalezienie nowego partnera czy partnerki możliwe jest dopiero po śmierci poprzedniego.

W Polsce, wokół gniazda bielika, w promieniu 200 m, zakazana jest działalność człowieka. A w okresie od stycznia do lipca strefa ochronna to minimum 500 m od gniazda.

Praca grupowa

Monitorowanie występowania bielików odbywa się w 17 krajach europejskich, dodatkowo dla tego gatunku wyznaczono 779 obszarów Natura 2000. W celach ochronnych potrzebne jest przemyślane stawianie, coraz to popularniejszych w naszym kraju, elektrowni wiatrowych. W Polsce gniazduje około 20% populacji europejskiej bielika, stąd też kondycja polskich bielików ma istotne znaczenie w skali Starego Kontynentu.

Social media:

- www.zoolubin.pl
- ZOO Lubin
- zoolubin
- ZOO Lubin – Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie
- -

Słoń indyjski

Elephas maximus

O ZOO edukatorze

Niemłody, ale za to żywotny olbrzym, którego w przeszłości kręciło życie zagorzałego podróżnika - amanta. Ojciec aż 16 dzieci i dziadek 12 wnucząt, rozproszonych na całym świecie: m. in. w Holandii, Belgii, Węgrzech, Irlandii, USA. Tym samym naśladuje cykl życia samca w naturze, tylko nie na własnych nogach, a na kółkach samochodów. Przed nim nie lada zadanie - zostanie nestorem stada słońi, które powstaje w nowym pawilonie Orientarium. Jest też ambasadorem gatunku w walce o odpowiedzialną turystykę, czyli taką, w trakcie której nie kupuje się wyrobów z kości słoniowej i nie jeździ na oswojonych słońiach.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Zrównoważony i trochę melancholijny gigant o wyróżniającym się wzroście (3,15 m), w doskonałej fit formie (6000 kg). Darzy dużym uczuciem swoich opiekunów, szczególnie Pana Irka, który dla Aleksandra przyjechał specjalnie z Pragi. Uwielbia kąpiele w komfortowym basenie, z prysznicem z sikawki strażackiej. Po kąpeli pudruje się zamasyżuje piaskiem i wyciera o kłody drzew na wybiegu. Nie sposób pomylić go z innymi słońiami z ogrodów zoologicznych - posiada tylko jeden, ale za to olbrzymi, cios.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

... Jego elegancja i wdzięk osobisty decydują o jego medialności. Wykorzystuje ją do opowieści o swoich dzikich pobratymcach, cierpiących z powodu kłusownictwa, utraty naturalnego środowiska, konfliktów z ludźmi i wątpliwej jakości turystyce „słoniowej”. Wykłada też o innych wymierających zwierzętach, żyjących w Azji Południowo-Wschodniej: np. orangutanach, niedźwiedziach malajskich, makakach lwich, rekinach. Tym samym walczy o przetrwanie swojego gatunku i wielu innych.

Najlepiej uczy nas...

... że żyjąc w Wielkim Kręgu Życia, przetrwanie gatunku ludzkiego zależy od przetrwania wielu gatunków innych istot, żyjących często daleko od niego. I że proste zmiany naszych codziennych nawyków mogą pomóc w przeżyciu zwierząt w dalekich krajach.

Główne zagrożenia

Według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody ma kategorię gatunku zagrożonego wyginięciem (endangered - EN). Niewolnik własnej potęgi - z powodu stwarzania bezpośredniego zagrożenia dla ludzi, kłusownictwa dla pozyskania kości słoniowej, utraty siedlisk, wykorzystania do pracy i w turystyce.

Praca domowa

Dla przetrwania naszej planety działaj już dziś. Zadanie od czasu do czasu: podróżuj odpowiedzialnie - nie kupuj wycieczek z jazdą na słońiach, przedmio-

Lekcja 8

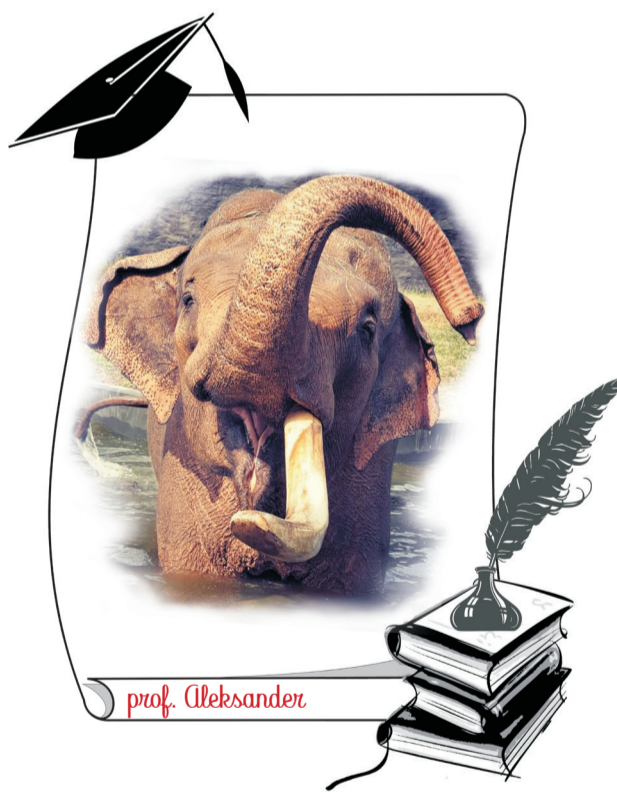
Temat: *Wszyscy jesteśmy związani w Wielkim Kręgu Życia.*

ZOO edukator: prof. Aleksander

Data i miejsce urodzenia:
1 stycznia 1978, ZOO Tel Awiw, Izrael

Działalność zawodowa:
Dział Edukacji ZOO Łódź

42 632 75 79 w. 706 dydaktyka@zoo.lodz.pl

chowywane” tu na wypadek katastrofy w naturze. To także ambasadory działający w imieniu zwierząt dziko żyjących. Przyjdź do łódzkiego ZOO i dowiedz się więcej o ich problemach przetrwania!

Ciekawostki

Ogromne mózgi słońi działają jak magazyny pamięci - wiedzą, gdzie znajduje się woda lub pożywienie, doskonale znają szlaki swoich wędrówek, pamiętają kiedy dojrzewają owoce do zjedzenia na danym drzewie. Dzięki niezawodnej pamięci potrafią zapamiętać i rozpoznać nawet 200 spotkanych w życiu osobników swojego gatunku.

Trąba słońia ma do 40 000 mięśni. Dla porównania, całe ciało człowieka składa się z ok. 600 mięśni. Trąba słońi służy słońiom do niezliczonej ilości czynności. To jakby nos, górna warga i ręka w jednym!

Słonie mają wyjątkowe zdolności porozumiewania się. Robią to albo poprzez infradźwięki niesłyszalne dla człowieka albo przez wibracje wywołane tupaniem, które wyczuwają przez swoje kości. Dzięki temu, mogą porozumiewać się swoim tajnym językiem, niedostrzegalnym przez innych.

Słoniowi, w jego naturalnym środowisku, wystarczają zaledwie 2 godziny snu i do tego na stojąco!

tów z kości słoniowej oraz żadnych pamiątek zrobionych z części ciał zwierząt.

Zadanie na co dzień: olej olej palmowy - kupuj artykuły spożywcze i kosmetyki bez jego obecności w składzie. Od tego zależy, czy tętniące życiem lasy tropikalne będą wycinane pod plantacje palmy olejowej. Możesz naprawdę pomóc zwierzętom, a tym samym - sobie!

Praca grupowa

Twoja wizyta w zoo jest wkładem w ochronę wielu gatunków zwierząt. Kupując u nas bilety i prelekcje edukacyjne wspierasz utrzymanie zwierząt tu żyjących. Są one przedstawicielami wymierających gatunków, „prze-

Social media:

- www.zoo.lodz.pl
- ZOO Łódź
- lodzoo
- Zoo Łódź
- zoolodz

Tygrys syberyjski

Panthera tigris altaica

O ZOO edukatorze

Tygrys syberyjski Diego przyszedł na świat w krakowskim zoo. Mając niecałe dwa lata trafił do zoo w Opolu, gdzie bardzo szybko zaskarbił sobie sympatię opiekunów oraz mieszkańców całego regionu. 3-letni dziś kawaler wkrótce założy swoją rodzinę, co przyczyni się do przedłużenia obecności na Ziemi tego gatunku. Dlaczego mieszka w zoo? Ponieważ w naturze jest zagrożony wyginięciem (kategoria EN – endangered według Czerwonej Listy Gatunków Zagrożonych IUCN).

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Diego jest majestatycznym, dużym zwierzęciem, budzącym zarówno strach, jak i podziw. Ma gęste, złoto-rude futro z licznymi poprzecznymi ciemnymi pręgami, pomagającymi wtopić się w otoczenie. Potężne i ostre jak brzytwa pazury pozwalają upolować mu nawet niedźwiedzia brunatnego.

W Opolu, Diego, oprócz spacerów po wybiegu uwielbia drzemki, nierzadko wielogodzinne. Gdy opuszcza swoje legowisko, często zażywa kąpeli w stawie. Jego dieta, jak na prawdziwego drapieżcę przystało, składa się wyłącznie z mięsa: wołowiny, królika i kurczaka, ale prawdziwym przysmakiem Diego jest wątróbka!

Opolski tygrys potrafi też świetnie grać w piłkę! Warto przyjść i przekonać się, jak radzi sobie ze swoimi zabawkami na ogromnym wybiegu. Szkoda tylko, że dość szybko te „piłki” psuje swoimi ogromnymi łapami.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

... jest bardzo charyzmatycznym zwierzęciem, przyciągającym do swojego wybiegu tłumy zwiedzających, odkąd tylko przyjechał do naszego ogrodu. W naturze ten podgatunek tygrysa występuje w górskich lasach mieszanych Kraju Nadmorskiego i Chabarowskiego w południowo-wschodniej części Rosji. Niektóre osobniki widywane są również w Chinach i Korei Północnej. Niestety, ze względu na działalność człowieka (kłusownictwo, nielegalne wycinanie lasów) istnieje duże ryzyko wymarcia tygrysów syberyjskich w naturze. Dzięki udziałowi w tegorocznym Tygodniu Misji, Diego zwraca uwagę na problemy zarówno jego kuzynów żyjących w naturze, jak i wszystkich ginących zwierząt na świecie.

Najlepiej uczy nas...

...cierpliwości. Potrafi godzinami czatować na ofiarę, którą zaatakuje z zaskoczenia. Wyrwałością muszą też wykazać się zwiedzający, chcący, zwłaszcza w gorące dni, zobaczyć aktywnego tygrysa, który zazwyczaj śpi lub ukrywa się w cieniu. Diego uczy nas też szacunku do dzikich zwierząt, bo choć może wydawać się niegroźnym kotem, to wciąż ma w sobie instynkt drapieżcy i z pewnością potrafiłby upolować nawet dużo większe od siebie zwierzę.

Główne zagrożenia

Największym zagrożeniem są kłusownicy zabijający tygrysy, by potem sprzedawać części ich ciał na potrzeby

Lekcja 9

Temat: Cierpliwość naprawdę popłaca.

ZOO edukator: prof. Diego

Data i miejsce urodzenia:
6 lutego 2019, ZOO Kraków, Polska

Działalność zawodowa:
Dom dużych kotów ZOO Opole

☎ 77 454 28 58 ✉ zoo@zoo.opole.pl

z części ich ciał przedmiotów lub preparatów pseudomedycznych. Przekaż też zdobyte dziś informacje swoim znajomym. Wspólnie naprawdę możemy zmienić świat na lepsze. A lepszy świat, to też lepsze życie zwierząt!

Praca grupowa

Zabierz swoich bliskich do Ogrodu Zoologicznego w Opolu. Zajrzyjcie do domu dużych kotów, w którym możecie zobaczyć lwy oraz tygrysa. Spróbujcie odnaleźć też inne koty – m.in. irbisy, rysie, czy gepardy. Pomyslcie również o najważniejszej misji każdego ogrodu zoologicznego – współczesnej Arki Noego, czyli o zapewnieniu przetrwania zagrożonym gatunkom.

Ciekawostki

Tygrys syberyjski jest największym przedstawicielem kotowatych.

Ze względu na grubą warstwę tłuszczu, a także gęstą sierść, zwierzęta te dobrze znoszą nawet ostre zimy, z tęgimi mrozami.

Samiec i samica spotykają się tylko w czasie godów, na kilka dni. Samica rodzi od 2 do 4 młodych, po około 103 dniach. Młode wychowywane są bez ojca.

W naturze tygrys syberyjski żyje około 12-18 lat, w ogrodach zoologicznych nawet 25 lat.

Social media:

- 🌐 www.zoo.opole.pl
- 📘 ZOO Opole
- 📷 Zoo.Opole
- 📺 -
- 🎵 -

medycyny ludowej, upatrującej w nich „magicznych mocy”. Sytuację tygrysa syberyjskiego pogarsza także degradacja naturalnego środowiska, brak różnorodności genetycznej oraz polowania na zwierzęta będące podstawą ich diety w naturze – sarny czy jelenie. Stąd tak ważny dla przetrwania tego gatunku jest Europejski Program Ochrony Zwierząt EEP, realizowany w jednostkach zrzeszonych w Europejskim Stowarzyszeniu Ogrodów Zoologicznych i Akwariów, w tym w Ogrodzie Zoologicznym w Opolu.

Praca domowa

Wyjeżdżając na wymarzone wakacje nie odwiedzaj nielegalnych hodowli tygrysów. Nie kupuj zrobionych

Tapir malajski

Tapirus indicus

O ZOO edukatorze

Keenam przyszedł na świat w ZOO Amsterdam 8 września 2016 roku jako cielę o bordowo-brązowej sierści, w poziome jasne pasy – jak wszystkie tapiry malajskie, przez pierwsze trzy miesiące swojego życia. Rósł zdrowo i radośnie, do czasu, gdy spotkało go ogromne nieszczęście - jego mama rozchorowała się i odeszła, gdy miał kilka miesięcy. Został sam – za wcześnie! Tapirze mamy zajmują się swoimi dziećmi aż do drugiego roku życia. Ludzcy opiekunowie dbali o niego najlepiej jak umieli, ale nie chcieli by dłużej był samotny. Wtedy koordynator gatunku postanowił zmienić mu dom, by miał szansę w nowym miejscu zacząć wszystko od początku. I tak w wieku 7 miesięcy trafił do Polski, do ZOO Płock. Było to 23 maja 2017 roku.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Tapir Keenam uwielbia pływać i jest w tym naprawdę dobry. Świetnie też... gwizdże! Jego ruchoma trąbka umożliwia mu nie tylko skubanie trawki, ale również wydawanie świszczących dźwięków, służących do porozumiewania się, zwłaszcza w okolicznościach godów. Keenam jak każdy tapir malajski ma słaby wzrok, co nadrabia bardzo dobrym słuchem i węchem.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

...jego gatunek jest zagrożony wyginięciem (EN – endangered). Keenam to jedyny przedstawiciel tapirów malajskich we wszystkich polskich ZOO, podczas gdy w Europie mieszkają 24 osobniki, a na całym świecie w ogrodach zoologicznych występuje tylko niecałe 200 osobników. Tapiry malajskie to jedyne tapiry żyjące w Azji (Birna, Tajlandia, Malesja i Sumatra)! Jest to jeden z większych gatunków - dorasta do 2,5 m długości, a jego masa ciała dochodzi nawet do 320 kg.

Najlepiej uczy nas...

...tolerancji dla niepełnosprawności. Ten gatunek cierpi na wrodzone zmętnienie rogówki, więc wzrok u tapirów jest bardzo ograniczony. Nadrabia jednak pozostałymi zmysłami - słuch i węch ma na poziomie mistrzowskim! Po przyjeździe do Płocka, Keenam musiał nauczyć się swojego wybiegu na pamięć. Opiekunowie okrecili wszystkie niebezpieczne „przeszkody” kolorowymi tasiemkami powiewającymi na wietrze. Po kilku dniach znał już każdy szczegół i bez problemu poruszał się po terenie. Keenam nie jest gorszy czy słabszy. Potrzebuje po prostu więcej czasu i cierpliwości, a ze wszystkim świetnie daje sobie radę. Dziś jest ulubieńcem pracowników i gości płockiego ZOO, zwłaszcza z sezonie letnim, gdy z błogością pluszcze się w baseniku.

Główne zagrożenia

Do drastycznego spadku liczby tych tapirów przyczynia się nielegalne wycinanie lasów (ich populacja spada o ponad 50%) i przekształcanie w plantacje palmy olejowej. Zdarza się też urządzenie polowań na tapiry w celach

Lekcja 10

Temat: Sprawny inaczej, czyli „najważniejsze jest niewidoczne dla oczu”.

ZOO edukator: prof. Keenam

Data i miejsce urodzenia:
8 września 2016, ZOO Amsterdam, Holandia

Działalność zawodowa:
Dział Edukacji ZOO Płock

☎ 24 366 05 17 ✉ edukacja@zoo.plock.pl

rozrywkowych. Na szczęście obecnie ich populacja jest pod ścisłą ochroną Malezyjskiego Departamentu Przyrody i Parków Narodowych. W naturze żyje około 2500 dorosłych tapirów. W celu ustabilizowania i powiększenia tej liczby, tworzone są rezerваты. W ogrodach zoologicznych tapir malajski również się rozmnaża, co może pomóc odtworzyć wybite przez człowieka populacje.

Praca domowa

Odwiedzając zoo uświadomcie sobie, jak pięknymi zwierzętami są tapiry malajskie, jak niewiele zostało ich na świecie i co tak naprawdę im zagraża. Wspólnie zawalczmy o naszą planetę, bo tylko wtedy uda się nie stracić cudownych gatunków, jakie ją zamieszkują.

Praca grupowa

Wrz z rodziną lub paczką przyjaciół wybierz się na wiosenny spacer do płockiego zoo i zwróć szczególną uwagę na tablice informacyjne. Na każdej jest określony status zwierzęcia w przyrodzie, ustalony przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody. To ważne, aby rozszerzać swoją świadomość ekologiczną.

Ciekawostki

Malajska legenda głosi, że tapir został stworzony przez Boga z części innych zwierząt, które pozostały po zakończeniu dzieła stworzenia. Stąd zabawne umaszczenie przypominające biały kubraczek na czarnym ciele (wygląda ono jak czaprak nałożony na konia – stąd inna nazwa tego tapira - tapir czaprakowy).

W chińskim i japońskim folklorze uważa się, że podobna do tapira istota zwana Baku zjada ludzkie koszmary podczas snu. Należy jednak uważać, by głodne Baku nie porząło naszych marzeń i dobrych snów.

Malajczycy opowiadają swoim dzieciom bajkę o tym, jak tapir był niegdyś zwierzęciem silnym i siejącym postrach, obdarzonym przez naturę mocnymi zębami i rogiem na czole. Ponieważ bardzo się wywyższał i poniżał mniejsze zwierzęta, w tym szczury bambusowe – te chcąc go ukarać uspiły go roślinnym wywarem, obcięły mu róg i skróciły zęby, a dodatkowo pomalowały na biało czarno, by go ośmieszyć. Po przebudzeniu upokorzony tapir uciekł do dżungli, by od tej pory wieść życie skrytego i płochliwego weganina.

Social media:

- 🌐 www.zoo.plock.pl
- 📘 ZOO Płock
- 📷 zoo.plock
- 📺 ZOO Płock
- 🎵 -

Kotek cętkowany (taraj)

Prionailurus viverrinus

O ZOOedukatorze

Tommy urodził się 9 listopada 2019 r. w ogrodzie zoologicznym w Niemczech. Dziesięć miesięcy swojego życia spędził wraz z dwoma braćmi, pod czułą opieką mamy Luzi. Do Ogrodu przyjechał wraz z bratem Timm'ym 4 września 2020 r., gdzie jak na razie prowadzi życie kawalerskie.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Spośród innych reprezentantów rodziny kotowatych, wyróżnia się zamiłowaniem do wody oraz niezwykłymi zwyczajami żywieniowymi. Ponad połowę diety taraja stanowią ryby, które samodzielnie łowi. Polując na nie, potrafią godzinami czaić się na brzegu, a w przepływającą zdobycz uderza jedną lub dwoma łapami. Potrafi też je wabić – delikatnie „stukając” łapami w taflę wody, naśladuje wpadające owady. W ten sposób, podpływające do „owadów” ryby, stają się łupem taraja.

Jest ambasadorem TygoDnia Misji, gdyż...

... wraz ze swoim bratem, są obecnie jedynymi przedstawicielami tego gatunku w polskich ogrodach zoologicznych. W swojej ojczyźnie, którą są podmokłe tereny Azji Południowej i Południowo-Wschodniej, jego populacja w ostatnich latach znacząco zmalała. Będąc na liście gatunków narażonych na wyginięcie, może być informatorem od spraw zagrożeń ze strony człowieka oraz edukatorem od skutecznych działań na rzecz odbudowy jego populacji w środowisku naturalnym.

Najlepiej uczy nas...

... sztuki kamuflażu. Jego oliwkowoszara sierść posiada charakterystyczny wzór cętek i pasków, zapewniający świetne maskowanie się w środowisku naturalnym. Również wypatrzenie Tomm'wego i jego brata na wybiegu często graniczy z cudem, choć wprawne oczy obserwatora są w stanie zlokalizować ich kryjówki.

Główne zagrożenia

Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody uznaje taraje za narażone na wyginięcie (vulnerable - VU) i ocenia, że ich populacja zmniejszyła się o 30% na przestrzeni ostatnich 15 lat. Do głównych zagrożeń należą utrata i fragmentacja naturalnych siedlisk oraz zanieczyszczenie wód. Ponadto, koty cętkowane są zabijane i trute przez człowieka z powodu konfliktu o zasoby tj. ryby. Padają również ofiarą kłusowników, ze względu na zwiększony popyt na „mięso z buszu” (bushmeat) oraz handel żywymi zwierzętami.

Praca domowa

Wspierając instytucje działające na rzecz ochrony kotów cętkowanych, chronimy nie tylko sam gatunek, ale

również niezwykle bogaty ekosystem podmokłych siedlisk Azji Południowej i Południowo-Wschodniej, które zamieszkuje. Ponadto, jako jednostka dbając o środowisko w swoim otoczeniu, przyczyniamy się do realizacji jednego z celów ochrony przyrody, tj. zachowania różnorodności.

Praca grupowa

Organizacją działającą lokalnie na rzecz ochrony tarajów jest FCCA (Fishing Cat Conservation Alliance). Tworzy ją zespół ekologów i naukowców, którzy zaangażowani są m.in. w edukację miejscowej społeczności oraz ratowanie tarajów schwytych przez kłu-

sowników. Prowadzi również badania nad ekologią tego gatunku, z wykorzystaniem foteopłatek oraz obroży telemetrycznych. Taraje objęte są także międzynarodowym programem hodowlanym EEP. Figurują ponadto w II załączniku Konwencji Waszyngtońskiej CITES.

Ciekawostki

Uwielbiają wodę i dysponują znakomitymi umiejętnościami „wędkarskimi”.

Possiadają dwie warstwy sierści: bardzo gęsty podszerstek, który chroni ich ciało przed utratą ciepła i przemakaniem podczas kontaktu z wodą oraz drugą warstwę zewnętrzną, która odpowiada za umaszczenie.

Podczas nurkowania ich uszy składają się tworząc „kokrek”. Zapobiega to dostaniu się wody do uszu tarajów.

Częściowo wysuwane pazury w tylnych łapach, umożliwiają tarajom „zakotwiczenie” się w podmokłym miejscu połowu, utrzymanie równowagi podczas łowienia, jak również wyciąganie śliskich ryb z wody.

Stosukowo krótki ogon pełni funkcję steru podczas pływania.

Wyznacznikiem osiągnięcia dorosłości przez młode osobniki jest nabycie umiejętności łowienia ryb, co ma miejsce ok. 9 miesiąca życia.

Social media:

- www.zoo.torun.pl
- Ogród Zoobotaniczny w Toruniu
-
-
-

Pandka ruda

Ailuurus fulgens

O ZOO edukatorze

Urodził się 2 lipca 2013 r. w Broxbourne w Anglii. Początkowo bez reszty pochłonęła go kariera filmowa. Światową sławę zyskał jako Mistrz Shifu w „Kung Fu Panda” i sequelach tej produkcji. Z czasem postanowił jednak wykorzystać niestabną popularność, w walce o naturalne środowisko i przetrwanie pandek rudych. Dlatego też został ambasadorem swego gatunku i poświęcił się życiu rodzinnemu w Warszawskim ZOO, u boku pięknej, 7 lat młodszej i niezwykle atrakcyjnej Szwedce Nanu, z którą w przyszłości doczekają się liczne potomstwa.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Skryty, ale niezwykle wyrazisty, mistrz wschodnich stylów walki. Pozbawiony lęku wysokości wspina się na najwyższe i najcieńsze gałęzie drzew, na których spędza większość czasu, kontemplując otaczającą go rzeczywistość. Ma ciemniejszy niż samiczka Nanu pyszczek i bardziej rudą, wpadającą w kolor pomarańczowy, sierść.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

...jego sława i rozpoznawalność pozwala mu skutecznie docierać do szerokiego grona odbiorców z informacjami na temat dewastacji naturalnego środowiska, wycięcia lasów w swojej ojczyźnie czy nielegalnych polowań. Jest ambasadorem nie tylko swego gatunku, ale także pozostałych zwierząt żyjących na terenie Chin, Indii, Nepalu, Butanu czy Mjanmy, tj. m.in. irbisy śnieżne, takiny, pandy wielkie. W ten sposób walczy o przetrwanie swojego gatunku i innych zagrożonych wyginięciem zwierząt.

Najlepiej uczy nas...

..., że cierpliwość i pokora zostają nagrodzone, gdy po wielu godzinach wypatrywania go na wybiegu udaje się dostrzec, wśród gałęzi wysokich drzew, rudą, puszystą, słodko śpiącą kłębek sierści. Najbardziej wytrwali dostępują czasem szczytu ujrzenia Pabu we własnej osobie, jak spaceruje po wybiegu, co ma zwykle miejsce w godzinach przedpołudniowych.

Główne zagrożenia

Według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody ma kategorię gatunku zagrożonego wyginięciem (endangered – EN), a to z uwagi na wycinanie lasów, nielegalne polowania w celu pozyskania mięsa i futra oraz niszczenie naturalnego środowiska i zabieranie przestrzeni życiowej.

Praca domowa

Przez następne dekady dbaj o naturalne środowisko, oszczędzaj wodę, energię i ogranicz zużycie plastiku. Takie prozaiczne działania mają ogromne znaczenie oraz wywierają dalekosiężne skutki (nawet w miejscach odległych o tysiące kilometrów) i ratują życie bardzo wielu zagrożonych gatunków zwierząt, w tym i pandek rudych. Ty też możesz uratować rodzinę Pabu!

Lekcja 12

Temat: Cierpliwość i wytrwałość zostaną nagrodzone.

ZOO edukator: prof. Pabu

Data i miejsce urodzenia:
2 lipca 2013, ZOO Broxbourne, Anglia

Działalność zawodowa:
Dział Edukacji ZOO Warszawa

☎ 22 619 56 28 ✉ edukacja@zoo.waw.pl

Ciekawostki

Po wielu żmudnych badaniach genetycznych w latach 80 XX wieku udowodniono, że pandka ruda, nazywana też pandą małą, jest jedynym przedstawicielem rodziny *Ailuridae* i nie jest spokrewniona z pandą wielką, która należy do niedźwiedziowatych.

Pandki rude należą do rzędu drapieżnych, lecz w ich diecie dominują młodziutkie pędy bambusa. Aby zgromadzić odpowiednią ilość kalorii, pandki żerują aż 13 godzin na dobę! Krótko mówiąc – są drapieżnymi wegetarianami.

Pandki rude, podobnie jak pandy wielkie, mają „fałszywy kciuk”, który w rzeczywistości jest wydłużoną kością nadgarstka i ułatwia im wspinanie się na drzewa oraz jest pomocny przy jedzeniu pędów bambusa.

Pandki są mistrzami ucieczek. Ich cierpliwy i ciekawski charakter sprawia, że z wielką determinacją eksplorują swoje otoczenie, w którym znajdują słabe punkty i już niejednokrotnie uciekały z wybiegu w wielu ogrodach zoologicznych. Na szczęście udaje się je szczęśliwie sprowadzić z powrotem na wybieg.

Corocznie, w trzecią sobotę września, obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Pandki Rudej - International Red Panda Day. To inicjatywa Red Panda Network, międzynarodowej organizacji zajmującej się ochroną dzikich pand małych.

Praca grupowa

Jako gatunek zagrożony wyginięciem, pandki rude, od 1985 r. są objęte specjalnym programem hodowlanym EEP, realizowanym przez europejskie ogrody zoologiczne. Wszystko wskazuje na to, że bez pomocy specjalistów, pandkom grozi zagłada. Dlatego też odwiedzając zoo i kupując bilet, dokładasz cegiełkę w wielkim programie ratowania zwierząt zagrożonych wyginięciem, w tym i pandek rudych. Co więcej, podczas spaceru po zoo zbierzesz ogromną ilość ciekawych informacji o zwierzętach, ich środowisku i sposobach ochrony. Zatem odwiedzaj nas regularnie, bo warto przychodzić do zoo!

Social media:

- 🌐 www.zoo.waw.pl
- 📘 [Warszawskie ZOO](#)
- 📷 [zoo_warszawa](#)
- 📺 [WarszawskieZOO](#)
- 🎵 [zoo_warszawa](#)

Pingwin przyładkowy (toniec)

Spheniscus demersus

ZOOBACZ
POKOCHAJ
POMÓŻ OCHRONIĆ

O ZOOedukatorach

Oto pingwiny przyładkowe (tońce), które w ostatnim czasie zyskały niemałą sławę. A wszystko za sprawą różowego flaminga, którym ta jednoptłciowa para udekorowała swoje mieszkanie. Tak, pingwiny bywają nieheteronormatywne. Zresztą nie tylko one. Takie przypadki odnotowano u około 1,5 tysiąca gatunków zwierząt. Delfiny, szympany, makaki, mewy czy papugi tworzą często relacje jednoptłciowe. W przypadku pingwinów jest to o tyle ciekawe, że generalnie są to zwierzęta monogamiczne i łączą się ze sobą na całe życie. Dotyczy to również par jednoptłciowych. Homoseksualność, wbrew temu, że bezpośrednio nie służy przedłużeniu gatunku, może się do tego jednak przyczyniać. Taka para jest skłonna adoptować jajo lub pisklę, gdy rodzeni rodzice zginą lub porzucą malucha np. z głodu. Para heteroseksualna raczej tego nie robi, gdyż jej możliwości zapewnienia potomstwu odpowiedniej ilości pożywienia mogą być ograniczone.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Para stawiająca na elegancję i wysmakowany styl. O ich guście mówiły media, kiedy wykazały się niebywałym zmysłem w dekorowaniu wnętrza.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

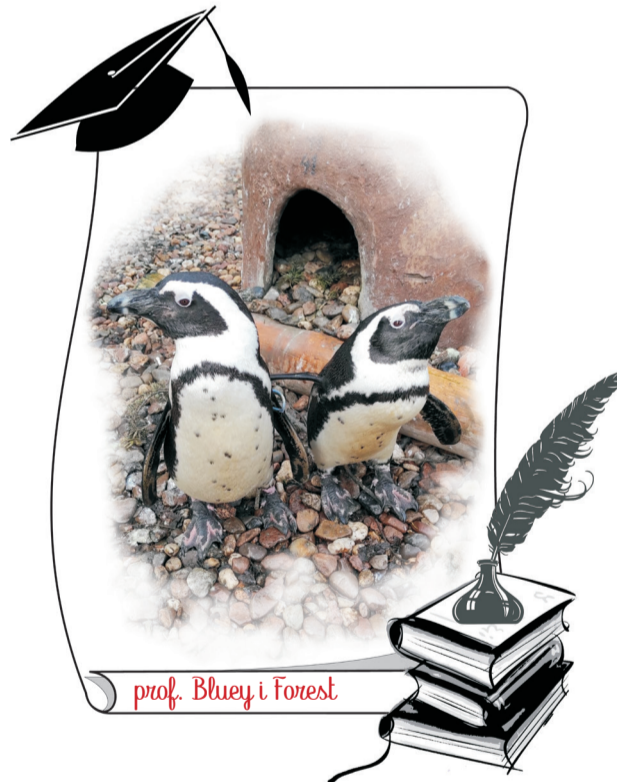
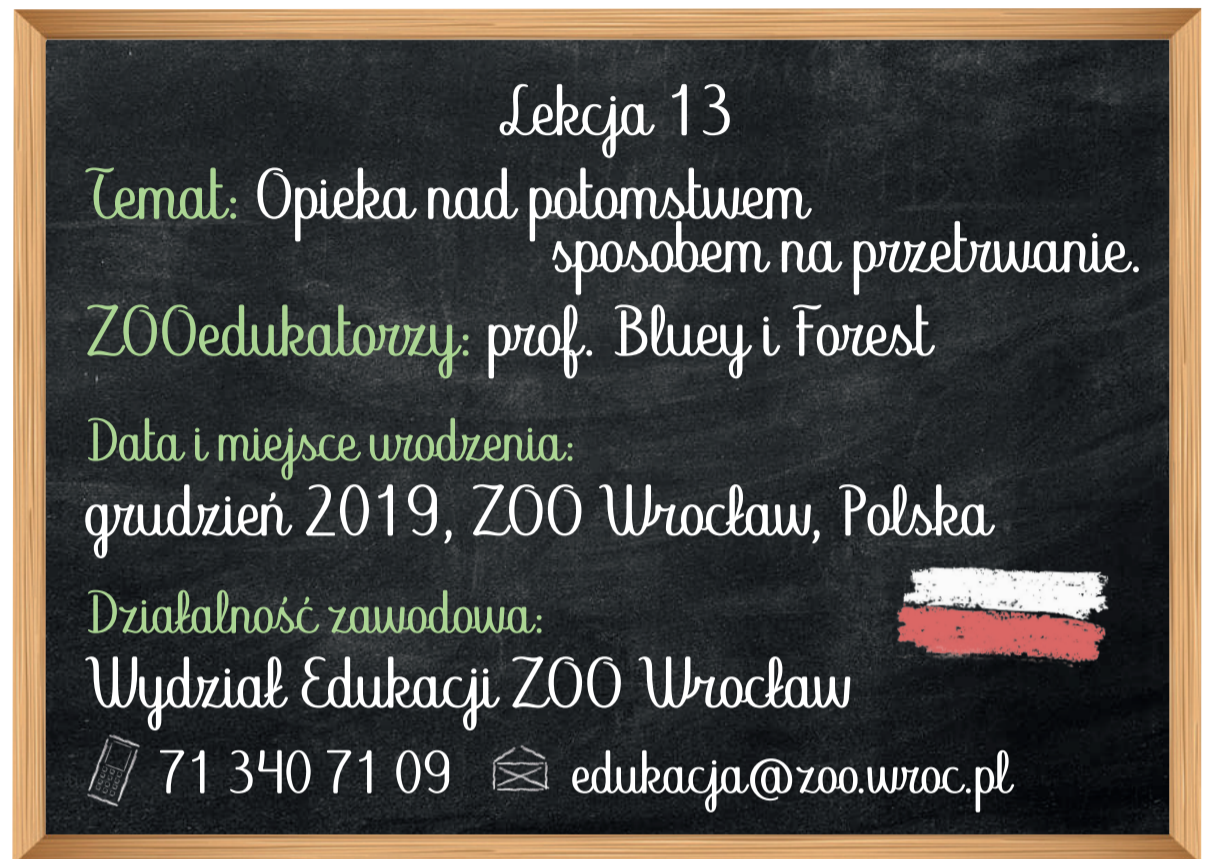
....w przypadku pingwinów przyładkowych, które zagrożone są wyginięciem i których populacja w ciągu ostatnich 100 lat zmniejszyła się z miliona osobników do zaledwie 10 tys. par lęgowych, nagłośnienie informacji o ich zwyczajach i zagrożeniach może mieć duże znaczenie dla przetrwania ich gatunku.

Najlepiej uczą nas, że...

.... nie są pierwszą pingwinową parą jednoptłciową. Słynni stali się także Roy i Silo z nowojorskiego zoo na Manhattanie. W 2004 roku, po 6 latach ich związku, pracownicy zoo podmienili męskiej parze pingwinów kamień na prawdziwe jajko, po czym zaobserwowali, że wyklute pisklę para pingwinów otoczyła taką samą opieką, jak pary osobników płci przeciwnej.

Główne zagrożenia

Wrocławskie zoo, wraz z fundacją ZOO Wrocław DODO, od 2015 roku wspiera finansowo działania fundacji SANCCOB (Southern African Foundation for the Conservation of Coastal Birds) w RPA. Powołana w 1968 roku organizacja zajmuje się ochroną ptaków morskich u wybrzeży Afryki Południowej.

Praca grupowa

Wolontariusze fundacji SANCCOB opiekują się porzucenymi jajami pingwinów przyładkowych, odchowują pisklęta, a gdy dorosną, wypuszczają je do środowiska naturalnego. Od 2011 roku, w którym powstał projekt, fundacja SANCCOB uratowała 8400 piskląt! Dzięki wsparciu darczyńców i odwiedzających zoo, udało się obok adopcji pingwinów, dołożyć „cegiełki” do budowy nowego szpitala dla ptaków. Wrocławskie zoo wystąpiło też do Afryki opiekuna pingwinów, by na miejscu pomagał ratować osierocone pisklęta.

Ciekawostki

Bluey i Forest udekorowały swoje gniazdo różowym flamingiem, który trafił na ich wybieg i miał służyć całemu stadu jako enrichment (wzbogacenie środowiska). Po kilku dniach gniazdo pingwinów zostało zaatakowane przez inną parę, w celu przejęcia lokalu, a w efekcie tego zamieszania flaming znów trafił na wybieg. Całe nieporozumienie zakończyło się szczęśliwie, a Bluey i Forest skutecznie odstraszyli niechcianych lokatorów. Po tym incydencie flaming z powrotem znalazł się w gnieździe i zaobserwowaliśmy, że Forest go aktualnie... wysiaduje.

Praca domowa

Każdy z nas może dołożyć się do ochrony pingwinów przyładkowych. Wystarczy przekazać 1% swojego podatku na fundację ZOO Wrocław DODO. W zeszłym roku pingwiny były ambasadorkami kampanii „Podaruj 1%. Bez Ciebie wyginą!”. Dzięki różnym inicjatywom realizowanym przez wrocławskie zoo i jego fundację DODO, tylko w roku 2021, udało się przekazać 615 tys. zł! Dzięki takiemu wsparciu, od 2017 roku udało się zaadoptować 269 pingwinów.

Social media:

- www.zoo.wroclaw.pl
- ZOO Wrocław
- zoowroclaw
- ZOO Wrocław
- zoo_wroclaw

Gazela mhor

Nanger dama mhor

O ZOO edukatorze

Do Zamościa przyjechał 4 czerwca 2016 r. z zoo w Rotterdamie. Po jakimś czasie dołączyły do niego jeszcze dwa samce. Stworzyli niewielkie stado, a przynależność do niego nie pozwala im na poczucie osamotnienia z racji tego, że są jedynymi przedstawicielami gazeli mhor w polskich ogrodach zoologicznych! To jednak nie sprawia, że Taro jest przeświadczony o swej wyjątkowości. Wprost przeciwnie, jest łagodny, towarzyski i wcale „nie zadziera nosa”.

Cechy charakterystyczne i umiejętności

Taro to typowy przedstawiciel gatunku - największa afrykańska gazela, o rdzawo - białym umaszczeniu. Spiralnie zagięte rogi zdobią głowę zarówno samców jak i samic. Długie nogi, szczupła szyja, smukła i wiotka sylwetka. Patrzenie na Taro, z gracją przechadzającego się po wybiegu, to prawdziwa przyjemność. Jednocześnie jest to zwierzę, które w naturze prowadzi koczowniczy tryb życia, nieustannie wędrując w poszukiwaniu pożywienia. Delikatność i piękno, połączone z siłą i determinacją, w dążeniu do przetrwania.

Jest ambasadorem Tygodnia Misji, gdyż...

... jest gatunkiem na skraju wyginiecia. W naturze, na suchych afrykańskich stepach, według szacunków, żyje jedynie 300 osobników gazeli mhor. W przypadku tego gatunku podjęcie czynnych działań ochronnych jest konieczne. Reprezentuje zamojskie zoo także dlatego, że w Polsce tylko u nas można podziwiać przedstawicieli tego rzadkiego gatunku gazeli.

Najlepiej uczy nas...

..., że niepozorna gazelka może być jednocześnie symbolem niekorzystnych zmian w środowisku naturalnym i doskonałym przykładem ważnej roli ogrodów zoologicznych w ochronie gatunkowej zwierząt i przyszłej odbudowie populacji w naturze.

Główne zagrożenia

Według Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody gazela mhor jest gatunkiem krytycznie zagrożonym wyginieciem (critically endangered CR). Główną przyczyną zagrożenia jest utrata siedlisk na skutek rozwoju rolnictwa i hodowli. Postępujące zmiany klimatu, determinujące długotrwałe susze są dla gazeli mhor szczególnie niekorzystne, gdyż jest najmniej wytrzymała na brak wody spośród zwierząt pustynnych. Spadek jej liczebności w naturze to także efekt nadmiernych polowań.

Praca domowa

Musimy zrozumieć, że Ziemia w takim samym stopniu jak do nas-ludzi, należy do zwierząt i roślin. Każdy żywy organizm ma swoje miejsce i swoją funkcję w ekosys-

Lekcja 14

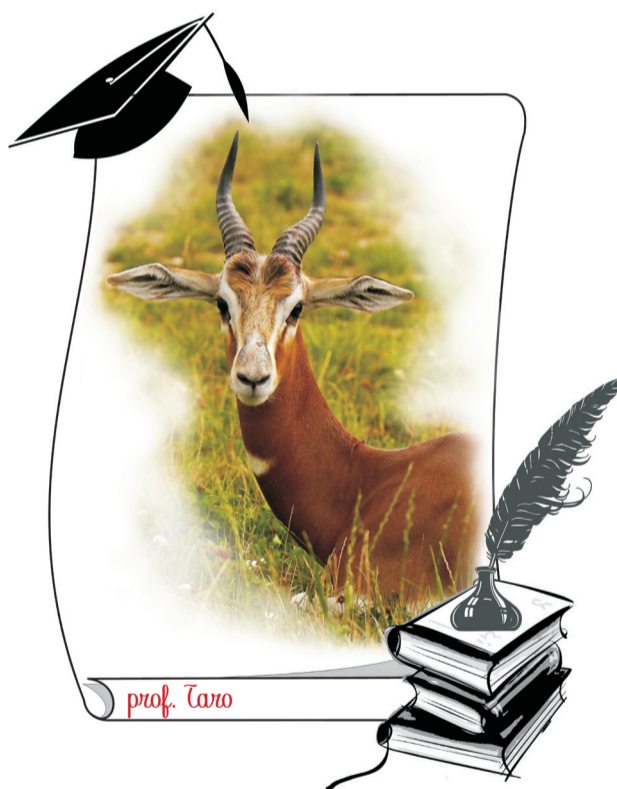
Temat: Szybkość, zręczność, spryt i zaradność – dlaczego to za mało by przetrwać?

ZOO edukator: prof. Taro

Data i miejsce urodzenia:
24 listopada 2015, ZOO Rotterdam, Holandia

Działalność zawodowa:
Dział Edukacji ZOO Zamość

☎ 84 639 34 79 ✉ edukacja@zoo.zamosc.pl

temie. Organizmy są od siebie zależne na wiele sposobów, co oznacza, że zagłada każdego pojedynczego gatunku może na wiele sposobów zaburzyć istniejącą równowagę. Pamiętajmy, że dbałość o środowisko naturalne to nasz obowiązek. Zróbmy to dla nas samych, dla Taro i jego rodziny oraz dla przyszłych pokoleń ludzi i zwierząt.

Praca grupowa

Jest gatunkiem objętym Europejskim Programem Hodowli Gatunków Zagrożonych Wyginieciem - EEP. Warunki jego utrzymania i hodowli, zbilansowana dieta i ogólny dobrostan są określone dokładnymi wytycz-

nymi, opracowanymi przez najlepszych specjalistów. Wszystkie informacje dotyczące Taro i pozostałych członków jego stada są na bieżąco wprowadzane do globalnego systemu informacji - SPECIES 360, aby zarządzanie populacją tego gatunku było skoordynowane, sprawne i jak najbardziej efektywne. To daje nadzieję na wzrost liczebności tego gatunku, najpierw w ogrodach zoologicznych, a docelowo w naturze.

Ciekawostki

Gazela jest synonimem szybkości. Zapewne z tego powodu reprezentacja Nigru w piłce nożnej nosi przydomek La Mena, co jest określeniem tej gazeli w języku hausa (jednym z ważniejszych języków rdzennych mieszkańców Afryki).

Umiejętność błyskawicznej ucieczki niejednokrotnie ratuje życie gazelom, w starciu z ich naturalnymi wrogami: lwami, gepardami czy lampartami.

Także system szybkiego ostrzegania wypracowany przez stado, a polegający na skokach w górę i w dół na sztywnych kończynach przez osobnika, który zauważy niebezpieczeństwo, pozwala uniknąć zagrożenia.

Bardzo efektywnie wykorzystuje wodę, pozyskiwaną także z pożywienia (soczyste liście i pędy). Aby sięgnąć po świeże liście z wyższych partii drzew, potrafi stanąć na tylnych kończynach.

Social media:

- 🌐 www.zoo.zamosc.pl
- 📘 ZOO Zamość - „Ogród Zoologiczny im. Stefana Milera”
- 📷 -
- 📺 ZooZamość
- 🎵 -

Quiz zoologiczny

Poznaliście już ambasadorów tegorocznego Tygodnia Misji Ogrodów Zoologicznych i akwariów? Czas, byście sprawdzili swoją wiedzę na temat naszych ZOOedukatorów i rozwiązali zoologiczny quiz przygotowany przez naszych zwierzęcych profesorów. Podpowiedzi szukajcie w tekstach na str. 6-19. **Do dzieła!**

1. Który z ambasadorów tegorocznej akcji uwielbia pudrować się piaskiem?
  - a) samica gibona czapnika z ZOO Chorzów
  - b) koralowiec madreporowy z Akwarium Gdynińskiego
  - c) stoń indyjski Aleksander z ZOO Łódź
2. Czyją domeną są „walki na smród”?
  - a) lemura katta z Bydgoszczy
  - b) żyrafy ugandyjskiej z Gdańska
  - c) tygrysa syberyjskiego z Opola
3. Co jest największym przysmakiem Diego – tygrysa syberyjskiego z ZOO Opole?
  - a) wątróbka
  - b) schabowy
  - c) owsianka z malinami
4. Które ZOO reprezentowane jest w tym roku przez parę ambasadorów?
  - a) ZOO Warszawa
  - b) ZOO Zamość
  - c) ZOO Wrocław
5. Wskaż zdanie prawdziwe na temat Pabu – pandki rudej mieszkającej w ZOO Warszawa.
  - a) posiada „falszywy kciuk” ułatwiający mu wspinanie się na drzewa
  - b) żywi się wyłącznie bambusami, żerując przez 24 godziny na dobę
  - c) jest spokrewniona z pandą wielką
6. Taraj z ogrodu zoobotanicznego w Toruniu inaczej nazywany jest kotem cętkowanym. Która cecha z poniższych dotyczy tego ambasadora?
  - a) lubi wodę i sprawnie nurkuje
  - b) nie lubi wody, bo woda wlewa mu się do uszu
  - c) potrafi „zatkać” uszy, składając je w korek, kiedy nie chce słuchać poleceń opiekunów
7. Wiechu, żyrafa ugandyjska z ZOO Gdańsk, posiada coś niepowtarzalnego, co takiego?
  - a) 8 kręgów szyjnych – inne żyrafy mają ich tylko 7
  - b) wzór na sierści – niepowtarzalny niczym odcisk palca
  - c) zielony język – od liści, które zjada
8. Tapir malajski to ambasador akcji z ZOO Płock. Ile przedstawicieli tego gatunku jest w polskich ogrodach zoologicznych?
  - a) 3
  - b) 1
  - c) 10
9. Wskaż zdanie fałszywe na temat bielika zwyczajnego, reprezentanta ZOO Lubin.
  - a) „siwieje” z wiekiem
  - b) rozpiętość jego skrzydeł to ponad 2 m
  - c) jego inna nazwa to orzeł bielik
10. Który spośród tegorocznych ambasadorów porusza się metodą brachiacji?
  - a) foka szara z ZOO Charlotta
  - b) gibbon czapnik z ZOO Chorzów
  - c) koralowiec madreporowy z Akwarium Gdynińskiego
11. Przedstawiciel gatunku którego ambasadora tuż po urodzeniu waży 16 kg i posiada kremowe lanugo?
  - a) foka szara z ZOO Charlotta
  - b) stoń indyjski z ZOO Łódź
  - c) bielik zwyczajny z ZOO Lubin
12. Czyja skóra na szyi i głowie zmienia zabarwienie w zależności od przeżywanego emocji?
  - a) pandki rudej z ZOO Warszawa
  - b) kondora wielkiego z ZOO Kraków
  - c) tygrysa syberyjskiego z ZOO Opole
13. Mieszka w Akwarium Gdynińskim. Z wyglądu przypomina ludzki mózg. O kim mowa?
  - a) taraj
  - b) koralowiec madreporowy
  - c) kondor wielki
14. W którym ogrodzie zoologicznym mieszka Taro – gazela mhor?
  - a) ZOO Lubin
  - b) ZOO Charlotta
  - c) ZOO Zamość

Krzyżówka

Odgadnij hasła w poziomie, a litery w żółtej kolumnie, czytane od góry do dołu utworzą rozwiązanie.

- Jeden z najinteligentniejszych zwierząt świata, mała człekokształtna.
- Największy ssak lądowy na świecie.
- Owad o pięknych, kolorowych skrzydłach.
- Zwierzę kopytne w czarno-białe paski.
- Najszybszy ssak lądowy na świecie.
- Ptak z charakterystycznym dużym, kolorowym dziobem.
- Przysmak koali.
- Wyspa – miejsce występowania lemurów w naturze.
- „Producentka” wełny, „żona” barana.
- Amerykański kuzyn aligatora.
- Afrykańska łąka, królestwo lwów i żyraf.

Ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków wymaga współpracy bardzo wielu instytucji.

EAZA (European Association of Zoos and Aquaria) – Europejskie Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów. Organizacja skupia czołowe europejskie ogrody zoologiczne. W Polsce do EAZA należy 11 największych ogrodów, spełniających określone normy.

WAZA (World Association of Zoos and Aquariums) – Światowe Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów. Do WAZA należy 260 wiodących ogrodów zoologicznych i akwariów z ponad 50-ciu krajów świata. Organizacja zajmuje się ochroną przyrody i badaniami naukowymi, edukacją ekologiczną oraz ustala najwyższe standardy dla dobra zwierząt w zakresie ich utrzymania i hodowli.

IUCN (the International Union for Conservation of Nature) – Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody, organizacja zajmująca się ochroną przyrody, założona w 1948 roku. Jednym z jej zadań jest publikacja międzynarodowej Czerwonej Księgi Gatunków Zagrożonych (Red List).

Red List - Czerwona Lista (dawniej Red Data Book) – Publikowana przez IUCN lista gatunków zagrożonych wyginięciem. Po raz pierwszy ukazała się w 1963 roku.

EEP (EAZA Ex-situ Programme) – Regionalny program ochrony zagrożonego wyginięciem gatunku. Każdy objęty EEP gatunek podlega ukierunkowanej i zintegrowanej hodowli realizowanej w europejskich ogrodach zoologicznych.

Kurier ZOO

„Kurier ZOO”
Wydawca: Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie
Adres redakcji: ul. Ratuszowa 1/3
03-461 Warszawa
Telefon: 22 619 40 41
e-mail: kurier.zoo@zoo.waw.pl

Redakcja:
ZOO Warszawa,
ZOO Bydgoszcz, ZOO Charlotta,
ZOO Chorzów, ZOO Gdańsk,
Akwarium Gdynińskie,
ZOO Kraków, ZOO Lubin,
ZOO Łódź, ZOO Opole,
ZOO Płock, ZOO Toruń,
ZOO Wrocław, ZOO Zamość.

Skład i hamanie: Wolontariat
Warszawskiego ZOO

Kategorie określające stopień zagrożenia danego gatunku przedstawiane są następującymi symbolami:

NE Not Evaluated

gatunek niesklasyfikowany

DD Data Deficient

gatunek o nieokreślonym stopniu zagrożenia

LC Least Concern

gatunek najmniejszej troski

NT Near Threatened

gatunek bliski zagrożenia wyginięciem

VU Vulnerable

gatunek narażony na wyginięcie

EN Endangered

gatunek zagrożony

CR Critically Endangered

gatunek krytycznie zagrożony

EW Extinct In The Wild

gatunek wymarły w naturze

EX Extinct

gatunek wymarły

3. Tydzień Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów

foto: Jánara Samsónowicz

prof. Oma
Ogród Zoologiczny w Bydgoszczy

foto: Barbara Paradowska

prof. Marcel
ZOO Charlotta

foto: Aneta Furgalska

prof. Wali
Śląski Ogród Zoologiczny

foto: Sabina Buczyńska

prof. Wiechu
Gdański Ogród Zoologiczny

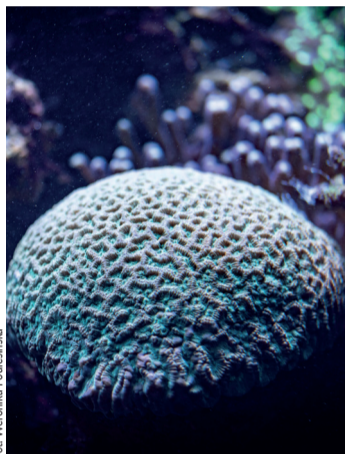

foto: Weronika Podkościelna

prof. Mózg
Akwarium Gdyni

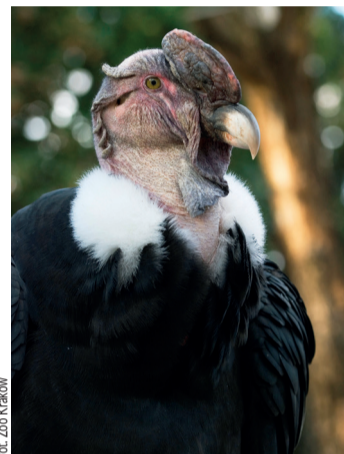

foto: Zoo Kraków

prof. Carlos
Ogród Zoologiczny w Krakowie

foto: ZOO Lubin

prof. Pan Bielik
ZOO Lubin – Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie

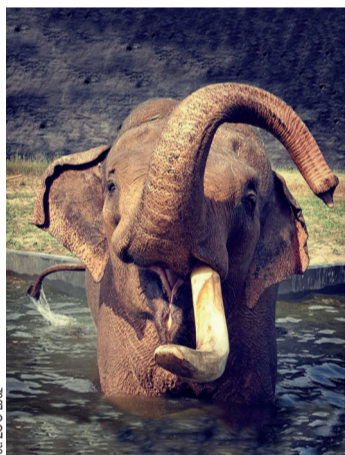

foto: ZOO Łódź

prof. Aleksander
Miejski Ogród Zoologiczny w Łodzi

foto: Mirosz Bogańowicz

prof. Diego
Ogród Zoologiczny Opole

foto: Katarzyna Ablewska

prof. Keenam
ZOO Płock

foto: ZOO Toruń

prof. Tommy
Ogród Zoobotaniczny w Toruniu

foto: Marta Tomczyk

prof. Pabu
Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie

foto: ZOO Wrocław

prof. Blue
prof. Forest
ZOO Wrocław

foto: Lukasz Sufowski

prof. Taro
Ogród Zoologiczny im. Stefana Milera w Zamościu

3. Tydzień Misji Ogródów Zoologicznych i Akwariów

Ogród Zoologiczny
w Bydgoszczy
ul. Gdańska 173-175
85-674 Bydgoszcz

ZOO Charlotta
Strzelinko 14
76-200 Słupsk

Śląski Ogród Zoologiczny
Promenada
Gen. Józefa Ziętka 7
41-501 Chorzów

Gdański Ogród
Zoologiczny
ul. Karwieńska 3
80-328 Gdańsk

Akwarium Gdyni
ul. Jana Pawła II 1
81-345 Gdynia

Ogród Zoologiczny w Krakowie
ul. Kasy Oszczędności Miasta
Krakowa 14
30-232 Kraków

ZOOLUBIN.PL

ZOO Lubin – Centrum Edukacji
Przyrodniczej w Lubinie
ul. Wrocławska 1
59-300 Lubin

ORIENTARIUM
ZOO ŁÓDŹ

Miejski Ogród Zoologiczny
w Łodzi
ul. Konstantynowska 8/10
94-303 Łódź

Ogród Zoologiczny Opole
ul. Spacerowa 10
45-094 Opole

ZOO Płock
ul. Norbertańska 2
09-402 Płock

Ogród Zoobotaniczny
w Toruniu
ul. Bydgoska 7
87-100 Toruń

Miejski Ogród Zoologiczny
w Warszawie
ul. Ratuszowa 1/3
03-461 Warszawa

ZOO Wrocław
ul. Wróblewskiego 1-5
51-618 Wrocław

Ogród Zoologiczny
im. Stefana Milera w Zamościu
ul. Szczebrzeska 12
22-400 Zamość

365 dni w roku
#chronimyGINĄCEgatunki

WSPIERAMY UKRAIŃSKIE
OGRODY ZOOLOGICZNE

EDUKUJE
I ZWIERZĘTA
RATUJE

11 marca - Dzień Misji Ogrodów Zoologicznych i Akwariów.

Edukujemy, by chronić przyrodę oraz ocalić wspólny świat ludzi i zwierząt.

Organizatorzy

ZOOLUBIN.PL

Patronat

